

GORENJEJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v »Zvezdi«.

Izhaja vsako soboto

zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za peti-vesto 10 vin., če so tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovajljo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Zadnje zasedanje.

Minuli so dnevi deželnozborskega zasedanja in bahavi otročaji pri »Slovincu« se tolčejo ob prsi in vpijejo z Demšarjevim glasom iz selških hribov: »Mi in samo mi!« S tem namreč mislijo povedati, da so oni že v par tednih deželnozborskega delovanja prevrnili celo Kranjsko in iz dežele napravili pravo obljubljeno pokrajino, kjer se cedi med in mleko za klerikalne volilce.

Ce bi ne bili ti klerikalni kolovodje, ki vladajo v zbornici in mažejo z najgršim blatom od škofa žegnani časopis, tako peklenko hudebni, mislili bi, da so v svojem postopanju ali otročje neumni ali pa popolnoma blazni. Toda dobro mi poznamo te vrste ljudi; zato vemo, da ima vse njihovo »delovanje« le očiten namen, da bi našega kmeta in malega obrtnika obdržali v temi, kjer se jim sveti samo luč debelih fajmoštrov, druge svetlobe pa ne morejo razločiti. Vse te podpore, ki so jih dali svojim volilcem, so podobne tisti cunji, ki se maši ujetniku v usta, da bi ne kričal. Na eni strani mečejo stotisočake, kakor bi kak Jarc ali Lampe, ki še nista plačala vinarja deželne doka, čeprav imata čez desetletje letnih dohodkov, zalagala celo deželo s suhim zlatom, pridelanim v šenklaškem farovžu, na drugi strani pa za najvažnejše stvari nimajo drugega nego hudomušni nasme. Zdi se nam, da vso klerikalno stranko komandira par otročaje, ki nimajo druge lastnosti kakor prirojeno in umetno priučeno hudobnost.

Ti ljudje pravijo, da so narodni in da jim je napredek slovenskega naroda nad vse, pa se smejejo, če resni politiki tožijo v zbornici, da sin slovenskega kmeta, ki je kaj študiral, sin slovenskega meščana, ki ne more najti kruha v domači hiši, ne bo imel kmalu druge poti, kakor da gre v Ameriko ali kvetjemu za slugo kakemu nemškemu

birekratu. Ti ljudje kriče, da so oni sami za napredek iz za ljudsko izobrazbo, pa ne dajo učiteljem niti toliko, da bi mogli nasititi svojo lačno rodbino, češ, da tudi cestni pometaji nimajo večje plače. Ti ljudje pravijo, da jim je vrhovni zakon ljudska volja, pa dajo za eno škofovo mašo stotake, mečejo stotisočake za zavode, o katerih nima naše ljudstvo druge sodbe, kakor »hujše je umreti, kakor priti kakim klofutarcom v roke«. Ti ljudje mogočno ozannajo, da so socialisti, da naš delavec-trpin mora priti vendar enkrat do pravice, ki mu gredo po božjih in človeških postavah, pa s samo njim lastno zlobnostjo in zavratnostjo vse ljubljanske delavce pripravljajo ob take pravice, zraven jim pa se posmehljivo stiskajo glasovnice v roke, češ, saj imas pravico voliti svoje zastopnike, kaj zato, če te drugi preglašujejo; ti ljudje ne privoščijo idrijskemu delavstvu spodobnih stanovanj, ne dovolijo mu, da bi smel kakoga sina poslati na visoke šole, ne, pust, da bi se smel kako nodeljo po trudopolnem celtdenskem delu razveseliti v prostorni, tedni dvorani. Ti ljudje pravijo, da so liberalci posuroveli, pa v svojih govorih in svojih časopisih niso nič boljši, nego zadnji primojdusar, ki se je napil jeruša.

Nastop naših poslancev nasproti tej politično podivjani stranki nam je naravnost imponiral. Mirno, stvarno, fino so pobijali mnenja svojih nasprotnikov, z močjo svoje izobrazbe so izkušali doseči, da bi svoje volilce obvarovali saj najzlobnejših nakan, kar se jim je vsaj deloma posrečilo. Zadnje deželnozborsko zasedanje se je vršilo v znamenju politične razsodnosti nad pobalinskimi napadi na najjasnejše pravice posameznih slojev prebivalstva. Kdo je zmagal in komu bo dala prav zgodovina, o tem so si nepodkupljeni izobraženi ljudje enakega mnenja.

Deželni zbor kranjski.

XXI. seja z dne 26. januarja.

Vložen je nujni predlog v zadevi zvišanja tarifov pri južni železnici in nujni predlog v zadevi podaljšanja železnice od Metlike do Karlovca, glede prodaje žganih pijav v zaprtih steklenicah in glede skode, provzročene po reki Savi. — Deželni zbor sklene, da deželni odbor nadaljuje skupno z železniskim ministrtvom zadevo v izrabi kranjskih vodnih sil. — Nato se razpravlja o uravnavi Kamniške Bistrice. — Pri specialni debati o občinskem redu in občinskem volilnem redu za Ljubljano, zapuste narodno-napredni poslanci dvorano. — Deželni odbor se pooblašča, da ustanovi pristavo za izreje bikov-plemenjakov. Pristava bo di datno oskrbljena s pašniki in najeti v planinah.

Pri popoldanski seji se razpravlja o ločitvi katastralne občine Sv. Križ iz občine Dolske, potem pa se preide k proračunu normalno-kolakega zaklada. Za poročevalcem grofom Margherijem govori naprednjak poslanec dr. Novak v velikem govoru o bedi kranjskega učiteljstva in stavi predloge: Do časa, ko se definitivno izvrši regulacija učiteljskih plač, naj se izplačuje oženjenim učiteljem 35%, neozženim pa 25%, draginjske doklade. Določa se v smislu § 54 dež. sol. zak. službena doba učiteljstvu na 35 let. Za podpore določeno svoto 150.000 K naj razdeljuje deželni odbor sporazumno z odsekom, ki ga v ta namen izvoli vsakoletna učiteljska konferenca. — Za učitelje se poteguje nadalje tudi poslanec Višnikar. — Nemec Schollmayer izjavi, da bodo Nemci glasovali za dr. Novakove predloge. — Za njim se k besedi oglasi poslanec dr. Vilfan, ki poudarja, da je največja hiba našega šolstva slaba učiteljska plača. Materijalno stanje učiteljstvu se mora izboljšati, ker to zahteva načelo o delu in delavstvu.

PODLISTEK.

Vojaški stan v slovenski narodni pesmi.

(Slovenske narodne pesmi. Uredil dr. Karel Štrekelj. Izdala in založila Slovenska Matica. 13. snopič.)

Ko doraste mladenič, mora iti na nabor; tam ga presodijo, ali je pripraven za vojaški stan ali ne. Večinoma so slovenski fantje močni, krepki, zdravi. Pa jih zato z malimi izjemami uvrste med vojake. Za mladeniče se začne nova doba, doba vojaških let. To je nekaj posebnega za fanta, ki je prej bival večjidel doma in le redko zašel čez mejo domače fare. Nekaj posebnega je ta vojaški stan. Kaj čuda, da ga opeva v neštevilnih proizvodih narodna pesem, ta zvesta spremljevalka in udana prijateljica preprostega naroda.

Iz množice naših narodnih pesmi o vojaki nam odseva vse veselje in vsa žalost in bridkost tega stanu od trenutka, ko je fant dozorel za nabor, pa do časa, ko srečno dosluži vojake, se veselo vrne domov ali pa junaško pade v boju in najde grob v tujem svetu.

Slovo od doma. Za vsakega človeka je težko, težko tudi za slovenskega fanta, ki ga je cesar vzel za svojega vojaka. Kako iskreno se poslavlja od matere, s koliko bridkostjo seže morda

zadnjič v roko očetu, sestram, bratom, sorodnikom, znanecem, prijateljem, katere vse skupaj prosi, naj mu odpuste, ako jih je kdaj razžalil. Z rosnim očesom se ob ločitvi ozira na lepi rojstni kraj, a žalost ga popolnoma obvlada, ko mora reči zbogom tudi njej, ki si jo je izbral za svojo in kateri je obljubil vedno zvestobo. Slovo od ljubice je najbolj trpko, še bolj trpko nego od lepodomečega farnega velikega zvona, ki ga je tolikokrat z veseljem poslušal, katerega pa morebiti ne bo več slišal.

Ob slovesu prevlada mladeniča, ki je bil videti na zunaj mrzel, neobčutljiv, morda celo sirov, srce, na dan privro mehka čustva, ki so ležala pokopana doslej na dnu nežne slovenske duše.

Zlasti hudo je bilo slovo v prejšnjih časih, ko je moral mladenič takoj odriniti med vojake, ako je bil potrjen. Danes preteče navadno nekaj mesecev med naborom in odhodom k vojakom.

In pa vojaška doba osem, dvanaest let je trajala preje, danes so jo omejili na tri, na dve leti, morda celo na nekaj tednov.

Z veseljem na obrazu, z žalostjo v srcu odide mladenič od doma. Prestavljen je v popolnoma novo življenje, v razmere, katerih ni bil vajen doma; navadno, pride tudi v tuj, neznan kraj, med ljudstvo, ki ne govori njegovega je-

zika. S čudnimi čustvi prestopi prag vojašnice. In ni se čuditi, ako ga ob pogledu na puško posilijo solze. Kdo bi mu to zameril, kdo štel v zlo!

Nastop vojaškega službovanja narodna pesem navadno riše v jako črnih barvah. Došli novinec se mora najprej uriti v vojaških stvarih. Treba se privaditi nekaki gibčnosti, okretnosti, naglici, kar ni lahko za fanta, ki je bil doslej vaje le navadnih, kmečkih del, katera je opravljal polagoma, počasi, brez posebne spretnosti.

Prva doba je za mladega vojaka zlasti težavna, težavna tembolj, če pride v roke sirovim, neolikanim in brezčutnim nižjim in višjim predpostavljenecem, ki mu znajo življenje zagreniti do obupa. Odtod v pesmih toliko zmerjanja in zabavljanja zoper vojaški stan, zlasti ker novinec ne more več nadaljevati prejšnjega življenja, ko ni bil vezan na strogi ukaz in točno odmerjeno uro.

Pa naposled se večina privadi neugodnostim. Marsikateri si poišče celo za ljubico, katero je pustil doma, drugo. Seveda ji ljubezni in zvestobe ne prisega v taki meri in tako vroče kakor prvi. Spozna se s tovariši drugega orožja in srečno dosluži odpust, če ni vojske.

Pa do odpusta je vendar dolga doba, ki ne poteče tako hitro. Do tega srečnega, težko za-

Učiteljsko delo je več vredno, kakor dobiva učitelj zanje. Ni pošteno, umazano je od nas, da dobro delo plačujemo slabo. Ako bomo imeli dobro plačano učiteljstvo, homo ljudstvu veliko koristili. To zahteva naravnost ljudski interes. Kranjska je glede plač učiteljstva predzadnja. Suplementi imajo dosedaj 500 K plače. To je taka plača, da je sramota za nas. Provizorični učitelj ima 800 K. Te slabe plače bodo povod, da se bodo moški vedno bolj odtegovali učiteljstvu. Govornik navaja nadaljne plače v raznih razredih in število učiteljev ter učiteljic. Slabe plače so kriva, da se učiteljstvo vedno bolj in bolj zadolžuje. Že pri lastnem denarnem zavodu se je učiteljstvo precej visoko zadolžilo. Učiteljstvu moramo dati tako plačo, kakor jo zasluži njegovo delo.

Na to čveka nekaj nerazumljivega Jarc, na kar se oglasi k besedi dr. Tavčar, ki odgovarja poročevalcu. Pri glasovanju se sprejmejo Novakovi predlogi.

Razpravlja se o 4% deželnem posojilu, o melioracijskem zakladu, o cestnih zadevah, o uravnavi Višajice, o osuševanju zemljišč v kranjskem okraju, o gospodinjski soli v Radovljici (k temu predlogu govori tudi poslanec dr. Vilfan), o potih v moravski dolini, o cestah v občini Trojane, o zakonu o postavljanju mejnikov, o 5% nakladi v Kočevju, o tetajih za pomožne živinodravnike, o šentjanski železnici, o tarifih južne železnice in o železnici Metlika-Karlovca.

Kaj piše „Bogoljub“?

„Bogoljub“ je cerkven list, ki piše od samih čudežev, od svetnikov in svetnic. Izdajajo ta list klerikalci v Ljubljani, ki nameravajo prezidati staro streljšče za klerikalni dom, ker so jih v „Unionu“ že siti. „Bogoljub“ piše večkrat, da se z molitvijo in postom vse doseže, a sam ne verjame tega. Ako bi „Bogoljubovi“ pisatelji to verjeli, kar pišejo, bi kar molili in se postili za klerikalni dom in dom bi rastle in se dvigal v veselje klerikalcem. Klerikalci tedaj tukaj ne dajo nič na molitev, ampak v „Bogoljubu“ prav imenitno „fehtarijo“. V tisti dom, bi radi tudi vabili ljubljanske rokodelske vajence, da bi postali enkrat zanesljivi klerikalni volilci. V Ljubljani je okrog 800 vajencev in sedaj jih imajo od teh komaj 4%, vse drugo je v naprednem in socialno-demokratskem taboru. „Bogoljub“ zato piše tele pomembne besede: „Pomagajte postaviti dom za delavsko mladino. Gre se naenkrat za 800 ljudi. (V resnici jih imajo okrog 30.) V teku let pride to na tisoče in tisoče. To je naš domači misijon. Zato je zdaj zaenkrat koristnejše dati za dom, kakor za cerkev, kapelo, svete podobe ali ne vem kaj svetega. Gre se za žive tempeljne in za žive podobe božje.“ Te besede bodo klerikalci tajili, mi pa pribijamo, da je to v prvi številki „Bogoljuba“ letošnjega leta na drugi strani. Vsi tisti, ki mislijo kaj dati v prihodnje za cerkve, kapele, podobe

željenega trenutka ga mnogokrat obide otožnost po domu. Spomni se svojih dragih domačih, svojega lepega rojstnega kraja, spomni se srečnih časov, ko je sukal namesto sabljice svojo ljubico, ko je doma mlatil, kosil in grabil listje.

Tudi v mirnih časih more doživeti marsikaj neprijetnega. Dozdeva se mu, da so ga vsi pozabili. V tej pozabljenosti stori včasih nepremišljen korak, da pobegne od vojakov. Drugi pa se na videz vda svoji usodi, a v njegovem srcu ga razjeda neusmiljeni črv, duševni pohoti podleže nazadnje telo, revež oboli in večkrat tudi umrje.

Pogosto se čuti vojak v tujini tako zapuščenega. Živo se domisli doma v taki zapuščenosti, sporočiti želi in hrepeni domov o svojem stanju. Kdo naj ponese poročilo dragim domačim? Tička je priletela, se je vsedla vrh kosarne in zažrgolela. Tička sprejme vojakova naročila, njegovo pismo in ga po bliskovo nese staršem. Pismo se udero materi po licih, ko bere sinovo pismo. Pri domačem duhovniku naroči mašo za sinov blagor.

Brez posebnih dogodkov včasih poteko vojaku njegova službena leta. Pa vedno ni tako. Na nebu se pokažejo rdeče-krvavi oblaki, ki naznanjajo vojko. Drobna pička nese staršem,

božje in še tako svete reči, naj rajši dajo za razne domove. N. pr. kdor misli nesti k darovanju za cerkev, škofove zavode, za oltarje i. t. d. naj rajši da za „Družbo sv. Cirila in Metoda“, ki ima v svojih šolah nad 3000 otrok, t. j. živih podob božjih. Taki živi templji so tudi Sokolski domovi. Tudi za te je koristnejše dati, kakor za cerkev, kapelo i. t. d. To ni brezverski nasvet, temveč pravi katoliški nasvet, ker „Bogoljub“ piše tako. Hvala Bogu, da smo sedaj rešeni tistega večnega „pekla“ za cerkve, kapele, oltarje, zvonove i. t. d. Slava „Bogoljubu“, ki nas je otel te nadloge!

Gospodarski del.

Mešna hranilnica v Kranju. V mesecu januarju 1910 je 388 strank vložilo 118.439 K 12 vin. 409 strank je dvignilo 153.082 K 44 vin. 8 strankam se je izplačalo posojil 8.700 K — vin. Stanje hranilnih vlog brez kapitaliziranih vlož. obr. 4.432.185 K 35 vin. Stanje hipoteknih posojil 2.954.535 K 43 vin. Stanje obdinskih posojil 481.089 K 69 vin. Denarni promet 400.692 K 76 vin.

Mešna hranilnica v Radovljici. V mesecu januarju 1910 je 302 strank vložilo 105.542 K 54 vin. 284 strank vzdignilo 92.653 K 96 vin. 31 strankam se je izplačalo posojil 23.500 K — vin. Denarni promet 378.491 K 09 vin.

Mešna hranilnica v Kamniku. V mesecu januarju 1910 je 209 strank vložilo 57.436 K 24 vin. 197 strank vzdignilo 40.164 K 42 vin. 5 strankam se je izplačalo hipoteknih posojil 22.100 K. Stanje hranilnih vlog 1.931.597 K 65 v. Stanje hipoteknih posojil 1.442.027 K 65 vin. Denarni promet 203.965 K 91 vin.

Da povzdigne roje prašičev v deželi, je sklenil kranjski deželni odbor ustanoviti še to pomlad večje število merjaščnih postaj, plemenskih prašičjih postaj in tri do štiri plemenske prašičje zavode. Tekom leta bo deželni odbor izkušal doseči, da bo obstojala v vsaki krajevni občini povprečno vsaj ena merjaščna postaja in za dve do tri občine skupaj ena plemenska prašičja postaja. Za plemenske prašičje zavode bo deželni odbor nakupil plemenske merjasce in plemenske svinje prve vrste v tujini. Ti zavodi bodo oddajali svoj zarod plemenskim prašičjim postajam, kjer bodo dobivali posamezni poljedelci prašičke. Kakšnemu namenu bodo služile plemenske merjaščne postaje, pove njihovo ime samo. Merjasce, svinje in prašičke bo deželni odbor oddajal tem postajam in zavodom za polovično nakupno ceno. Povrnili bo tudi železniške transportne stroške. Oni poljedelci, zadrage in druge korporacije, ki nameravajo prevzeti, oziroma vpeljati tako plemensko merjaščno ali prašičjo postajo, oziroma prašičji zavod, morajo vložiti tozadevne prošnje na deželni odbor najkasneje do 10. februarja t. l., ker se deželni odbor na pozneje došle prošnje ne bo mogel ozirati.

Tedenski sejem v Kranju dne 31. januarja 1910. leta. — Prignalo se je: 92 glav domače goveje živine, — glav bosanske goveje živine, 12 glav goveje živine hrvaške, 1 domače tele, — hrvaških telet, 45 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, — domačih ovac, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani vol 100 kg 64—68 K, na polovico 100 kg 58—60 K, za pitanje 100 kg 52—54 K, kumerni

prijateljem, ljubici zadnje pozdrave vojaka, ki odhaja v boj.

Usodepoln trenutek! Kdove, kako se izide boj. Ali se fant zdrav povrne iz njega, ali pa pade in potem bo boben njegov veliki zvon, bridka sablja njegova svetla luč, zelena trata njegov zadnji dom. V takih trenutkih, ko stoji mladeniču-vojaku pred duševnimi očmi taka negotova prihodnost, se tolaži z vero, Marijo si voli za tovaršico, Jezusa za spremljevalca.

Smrtno ranjen ne pozabi svojcev. V zadnjih vzdihljajih se spominja rojstnega kraja, ljubih domačih in naroča tovaršem pozdrave do mile domovine, do dragih domačih, katerih ne bo več videl.

Poslušajte, otroci, povestico o miškah!

V hiši deda in babice je zgoraj shramba za jedila. Tam vise na kaveljčkih male vretice, napolnjene z graham, bobom, lečo, posušenimi črepljami in podobnimi stvarmi. Po tleh pa leže, lepo v vrstah, rdečelična jabolka in ukusno bleščeče, sočne hruške. Nekoč, opoldne gre ded gor, da prinese nekaj sadja za počitek sebi in stari mami. Ko kleči na tleh, da izbere nekaj sadja, sliši naenkrat, da nad njim nekaj gomazi in prasketa. Začuden se ozre kvisku. Tu vidi, kako nad njim v vretcih nekaj oživi, kako se notri nekaj giblje in

100 kg 36—40 K. Pšenica K 13—, prosa K 7-50, rž K 9-50, oves K 8—, ajda K 7—, repno seme K, fižol ribničan K —, mandalon K —, koks —, krompir K 2-30 za 50 kg, seme dom. detelje K 60— do 65—.

Petdesetletnica „Učiteljskega Tovariša“ — in naše napredno učiteljstvo.

V dne, ko je slavil vrli „Gorenjec“ 10 letnico svojega časnikarskega življenja, praznoval je „Učiteljski Tovariš“ 50letnico svojega delovanja na slavo naprednega učiteljstva, ki se zbira pod zastavo „Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva“. Izmed sedaj izhajajočih slovenskih listov je „Tovariš“ najstarejši. Na svoj petdeseti rojstveni dan je izšel na 24 straneh v praznični obleki. Na prečelnju prinaša slike peterih njegovih urednikov (Andrej Praprtnik, Matej Močnik, Andrej Zumer, Jakob Dimnik in Engelbert Gangl). Obsirno in plodonosno delo na slovenskem šolskem polju je slonelo zvečina na ramah teh petih mož. V tej jubilejni številki pa se nahajajo še slike Ivana Lapajeta, Feliksa Stegnarja, Frana Grkmana in Josipa Travnja (bivšega šolskega voditelja v Naklem, ki je vodil v učiteljske namene 36.000 kron). Ti so z organizatoričnim delom, z duševnimi in denarnimi doneski mnogo pripomogli k okrepitvi dobrega imena slovenskega učiteljstva. — V bralnih društvih, v čitalnicah in v pevskih zborih deluje učiteljstvo z veliko vneto za svoj ljubljani narod. Predvsem ga pa zanima stanovsko vprašanje. To nam posebno jasno izpričuje ravno jubilejni list. Lastno gospodarsko organizacijo si je zasnovalo učiteljstvo tekom let kot samopomoč. Takih večjih naprav steje doslej 10.

1. Najstarejša njegova ustanova je vdovsko učiteljsko društvo, ki je začelo poslovati že l. 1860. Društvo ima danes okroglih 180.000 kron imetja. Vseh članov je 112. Po tem društvu je letos podpiranih 31 vdov in 28 učiteljskih sirot. Vsaka vdova prejema po 200 K na leto, sirota pa po 60 K.

2. V namen, da se svoječasnno v Ljubljani po očetovsko vzgajajo učiteljske sirote in otroci, se je ustanovilo „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“. Danes ima to društvo blizu 80.000 K imetja.

3. Da bi imel tudi sedanji učiteljski red nekaj podpore, se je ustanovila ob 50 letnici vladanja Nj. Veličanstva „Cesarja Franca Jožefa I. jubilejna ustanova za učiteljske sirote“. To imetje je narastlo do danes na okroglih 8000 K. Tri učiteljske sirote uživajo doslej po 80 K na leto.

4. „Jubilejska samopomoč“ izplačuje dedičem svojih umrlih članov (učitelju, njegovi soprogi ali učiteljici) tolikokrat po 2 kroni, kolikor ima društvo na dan umrlega člana družvenikov. Ima nad 200 članov ter nad 10.000 K imetja.

5. „Učiteljska hranilnica in posojilnica“ ima namen, izposojevati učiteljstvu napredne vsote. Rezervni zaklad je narastel na 6000 K prometa pa ima letos 250.000 kron. Vsakoletni čist dobiček je namenjen „Učiteljskemu konviktu“.

premika. Ves prestrašen zavpije glasno: „Kdo je tu?“

„Majhne miske!“ se takoj oglasi neznani glaski. Jol! Kako se ded preplasi! Nikdar ga ni bilo strah pred miškami. Vedno je jako rad imel majhne, skočne živalice s svetlimi, premetenimi očesi in lénim zavitim repkom, da, kot otrok jim je celo pogosto potresel krme, o čemer seveda niso smeli starši ničesar vedeti. A sedaj, ko so mogle te miske govoriti, v resnici govoriti, ta ga je bilo vendar groza. Hitro hoče skočiti pokoncu in hiteti proč, a — od groze je kakor ohromel; na pomoč hoče poklicati babico, a gorje — nobenega glasu ne spravi iz sebe!

Zopet in zopet se mora ozreti kvisku. Tam pa gomazi in prasketa, da se vretice gibljejo semintja. Pri tem je čuti šum in ropot, kakor bi se notri živalice prepirale in druga drugo grizle. Kako se vretice napenjajo in širijo, kakor bi se hotele razleteti! Sedaj — resk — se pretrga ena vretica, in ded vidi, kako se hoče nanj vsuti črna množica gomazanih misk. Tu se še enkrat silno napne, da bi se vzdignil, pretegne se, in — in —

Ded se zbudi, moker od potu kakor bi se kopal, v svoji postelji, kajti on je to sanjal!

To je bila smešna dogodbica, kajne? Babica, ki zna tako mično pripovedovati, nam jo je sama pravila.

Poučni listek.

Biološke skupine v kranjskem deželnem muzeju v Ljubljani.

V zadnjih letih se je pojavila v prirodoznanstvu sploh biološka metoda. Vpeljala se je z velikim uspehom v šole, pa tudi v muzeje. Prirodopisne zbirke vobče občinstvo zelo zanimajo, vendar gre nekako mrtvo mimo omar, v katerih so razstavljene v lepih „vojaških vrstah“ različne živali in okostnice. Korake pa pospeši mimo omar, ki so napolnjene s školjkami, hrošči ali prirodninami. Kljub temu se pa nahaja v teh zbirkah čisto mnogo dragocenih vrst, ki so stale velike vsote denarja.

Vse drugače vplivajo na občinstvo biološke skupine, ki predložijo nazorno zanimive pojave iz življenja posameznih živali. Občinstvo rado postoji pred njimi in jih opazuje. Nikakor ni potrebno, da bi nam kazale te skupine celo življenje ene živali ali pa celo, da bi bilo razstavljeno vse živalstvo v skupinah — ne — to bi bilo preveč utrudljivo in dolgočasno za gledalce — izgubilo bi učinek, ki ga ima sicer v majhnem številu. Seveda mora biti biološka skupina kolikor mogoče natančno izvršena. Naloga muzejskih zbirk ni samo, podati obiskovalcem kolikor največ znanja; one jih morejo tudi vzgajati k samostojnemu premišljevanju in opazovanju narave.

Prva večja skupina se je pričela razstavljati v kranjskem deželnem muzeju 1. 1908 pod naslovom „Živalsko kretanje“. Razstavljena sta dosedaj dva oddelka: „Kretanje sesalcev“ in „Kretanje ptic“. Premikanje na kopnem, v vodi ali v zraku, je v tesni zvezi z razvojem celega živalskega telesa. Vzemimo ožjo skupino vretenčarjev-sesalcev. Normalno raščeno okostje sesalca ima drugo obliko, ako se mora kakor mačka plaziti za svojim plenom. Postava je podaljšana, telo je gibko, noge nizke, splošno rečeno: ves ustroj kaže, da je razvit za plezanje. Popolnoma druga je pa oblika zveri, ki si v skoku vlovi svojo žrtev: močne noge podpirajo hrbtenico, ki je krajša toda močnejša kakor pri prvih. Pri zajcu ali veverici nam takoj pokažeta način gibanja zadnji dve, močno razviti nogi, ki se na nje opira žival pri skoku. Istotako so iz ptičje skupine vzeti zastopniki za glavne ptičje kretanje: letanje, tekanje in plavanje — Ta skupina se nadaljuje letošnje leto.

V letu 1909 sta se razstavili v kranjskem deželnem muzeju dve veliki biološki skupini: „Divje koze na paši“ in „Divji petelin spomladi“.

Divje koze žive v družbah po naših planinah. Na paši so zelo oprezne in postavljajo varuha, ki jih opozori na pretečo nevarnost. Tozadavna skupina nam kaže sledeči prizor: Na strmi pečini stoji star kozel na straži — v majhni gorski kotlini se paseta med skalovjem brezskrbno koza in kozlič. — Divje koze za to skupino je daroval g. dr. Karel baron Born iz Sv. Katarine pri Trzinu.

Skupina divjega petelina nam predloži snubljenje te naše največje in zelo zanimive gozdne kure. Živi najraje v samotnem igloju — pari se glasno počijo spomladi — poje vedno zgodaj zjutraj na drevesu — pri tem stegne vrat naprej, — krovno perje na glavi in na vratu naščeperi, peruti pobesi, rep postavi v kolo — pod drevesom se nahajajo kokoši — mnogokrat je na enem mestu več petelinov, posebno skušajo mladi petelini izneveriti starcem družice. — Divje peteline za to skupino sta darovala g. inž. Ivo Tavčar iz Ljubljane in gosp. A. Mejač iz Komende.

Naša sveta dolžnost je, da skrbimo za svoje zdravje.

Dalje.

Kako je torej z zdravjem na Nemškem!

Po poročilih šolskih zdravnikov je povprečno v nemških mestih približno 50% šolskih otrok bledičnih in malokrvnih; skoro več kakor 33% izmed njih kažejo sledove rahitične bolezni (angleška bolezen; bolezen slaborejenih otrok od 2.—6. leta, omehčanje kosti, nabrekliost sklepov, dvojni udje slabotne [torje] prsi, skrivljenje hrbtenice, napihnjenost telesa, slabo prebavljanje); približno tretjina trpi na oštečenju člez, na povečanju bergalk (v grlu), na goltančnem — in nosnem kataru, 50% dečkov in 62—66% deklic kaže slabotno mišičevje in slabo drži telo; tretjina deklic ima skrivljeno hrbtenico. Le malo več nego polovica mladih mož in mest je sposobna za vojake in mestna dekleta so bledična in malokrvna in oslabele živce, da se Bogu usmili, iz teh deklet postanejo matere, za katere je nosečnost, ki bi morala pomeniti vrhunec telesne razcvetlosti, bolezen in ki veda le po drugih, da so na svetu materine prsi. Moške se zgodaj izčrpajo in postanejo nervozni in oboli in umrljivost 25—60 letnih mož v času polne moči je še vedno v mestu skoro za 50% višja nego na kmetih; dolgotrajno življenje 25 letnih v mestu — tam, kjer je najostreje izraženo nasprotje med mesom in deželo — za 5 in 6 in 7 let, to se pravi za 10 in še več odstotkov vsega človeškega življenja krajša kakor na kmetih!

In v imovitih in omikanih krogih stvari gotovo ne stoji boljše, četudi je umrljivost pri tistih znatno manjša. Nasi otroci niso mnogo svežji kakor oni mestnih prebivalcev, naše deklice niso polnokrvnejše, — prej baš narobe! — in izmed naših mladih mož, ki imajo pravico do enoletnega prostovoljstva, je pogosto komaj petina sposobna! Število naših nerastenčnih ali sicer bolehalih mož je legijon in popolnoma zdravo ženo, staro nad trideset let, bomo kmalu morali iskati v naših krogih s svetilnico.

Toda hujše kakor vse to, je pojemanje rodovitnosti in s tem v zvezi izumiranje rodovin, katero je opaziti baš v vodilnih krogih v groznem obsegu in katero je brez dvoma v največ slučajih posledica resnične fizične nezmožnosti.

To izumiranje mestnih in posebno odličnih rodovin — vsaj kar se tiče moškega debela — se je vedno v največji meri pojavljalo v starem veku, kakor tudi v srednjem in novem in je tako vedno povzročilo izgubo mnogih najboljših talentov. Tudi v Nemčiji ni bilo drugače. Vrzeli, ki so nastali vsled tega, so se doslej vedno izpolnile vsled bogate produkcije otrok na kmetih in vsled dohajanja svežih in čvrstih moči od tam v mesto. Dokler je v mestih prebival le majhen del vsega prebivalstva, se je to vršilo brez zadržka. Danes pa, ko stanuje že $\frac{1}{10}$ prebivalstva Nemčije v mestih in ko silno rase premoč mest, je le preveč upravičen strah, da sploh nastane v kratkem primanjkljaj na zarodu in še posebej, da bo bridko občutil naš narod v bližnjem času to ropanje na svojih najboljših močeh volje in razuma!

Mi moramo brezpogojno vse storiti, kar je v naših močeh, da se mestne družine v resnici prilagodijo svojim razmeram.

Čim negotovejši postaja nadomestek od zunaj, tem dragocenejša postajajo življenja krepkih ljudi in njih naslednikov, tem mogočnejše stopa na nas dolžnost, da smo zdravi in predvsem tudi rodoviti!

Seveda govore fatalistično: „Kultura uničuje ljudi! To je naravni zakon, pri katerem se ne more nič izpremeniti.“ A kaj so že vse smatrali v preteklosti človeštva za neizpremenljive naravne zakone in danes ne vemo ničesar več o tem! S tem se ne smemo pustiti vplati! Mi moramo nadalje in natančneje vprašati: Zakaj uničuje kultura ljudi? Kultura je nekaj skrajno zmotanega. Ne more biti vse na njej škodljivo, mnogo mora biti ugodno! V čem obstoji torej neposredno škodljivost? Ako je bomo odkrili, smemo morda upati, da moremo to škodljivost odstraniti.

Mi še izdaleka nismo dovolj dolgo in temeljito preiskavali, da bi poznali vso škodljivost kulture. Toda 4 momenti so predvsem, katere so obdolžili kot vzroke izumiranja. Hočemo jih natančneje opazovati. Rekli so, nezmerni razvoj naših možgan najhujše škoduje telesnemu ustroju in zlasti rodovitnosti. Narava je nezmožna, da bi v več smereh visoko razvila telo, kar pridobi en organ, to morajo drugi izgubiti.

Nekaj resnice je gotovo v tem stavku, vendar ne morem pritrditi, da bi pripisovali temu momentu odločilni pomen. Imamo zlasti dva razloga proti. Zgodovina uči, da je bilo obsojeno visoko vojaško plemstvo prav tako kakor družine drugih odličnih stanov in vendar bomo komaj mogli pri njem govoriti o hipertrofiji miselnega organa (možgan). Na drugi strani vidimo, da židje jako enostransko duševno delujejo skoro že dva tisoč let in vendar niso izgubili — vsaj do časa svoje emancipacije — svoje rodovitnosti.

Seveda ne moremo proti tej škodljivosti naravnost ničesar storiti. Naš smoter mora vstati, da kar najbolj razvijemo možgane. Kajti od razvoja naših možgan je odvisen ves naš obstoj kot kulturnih ljudi; možgani so postali naše najvažnejše življensko orodje.

Dalje prih.

Umetnost in književnost

«Lira». Vabilo na naročbo tamburaškega instrumentnega lista «Lira», ki bo izhajal vsaki 25. dan v mesecu. «Lira» bo prinašala samo efektne v lahkem slogu sestavljene skladbe, uporabne za zabavo, ples, izlete itd. Vsebinska «Lira» bodo komične, plesni in zabavni komadi, kupleti za vsa in več glasov — (katerim bo podstavljen tudi klavirski izveček) — in ženski zbori s spremljevanjem tamburaškega zbora. Prva številka «Lira» izide 25. januarja t. l., ter velja vse leto 10 K, za pol leta 5 K. Posamezne številke 1 K 20 vin. Naročila sprejema upravništvo «Lira» v Ljubljani, Sodna ulica št. 4. II. nadstropje.

«Domače ognjišče». Vabilo na naročbo Slovenske starše in vzgojevalce slovenske mladine opozarjamo na izborni mesečnik «Domače ognjišče», ki izhaja v «Učiteljski tiskarni» v Ljubljani vsako zadnjo soboto v mesecu ter velja vse leto samo 2 kron 50 vinarjev. «Domače ognjišče» prinaša jako zanimive, koristne, aktualne članke o vzgoji otrok, njihovih hihah in čednostih, zlasti pa o zmotah in napakah staršev in slabih vzgojiteljev; končno prinaša dopise o delovanju učitelstva in odgojevalcev, povesti in zanimive drobtine iz vsega sveta. Malo imamo toli potrebnih in koristnih slovenskih časopisov, kakor je «Domače

6 S 1. julijem l. 1906 je začela poslovati «Učiteljska tiskarna». Za ceno 48.000 K so se pogodili učiteljski voditelji sporazumno s predsedniki okrajnih učiteljskih društev z lastnico Kleinove tiskarne. V Avstriji nima razven slovenskega učiteljstva nobeno učiteljsko društvo svoje tiskarne. Čisti dobiček se bo svoječasnno uporabil v podporo učiteljskim društvom, institucijam in zavodom.

7. V podporo obolelemu učiteljstvu posluje «Učiteljska bolniška blagajna». Ustanovila se je preteklo leto v Mariboru na skupščini učiteljske «Zaveze».

8. Ker je bolezen stalna tovaršica delavnim čitljem in učiteljicam, je postavilo «Osrednje društvo učiteljskih jednot na Moravi» na oteku Rabu v Dalmaciji zdravilišče bolnemu učiteljstvu. Uprava zdravilišča je izročena učiteljci Steyskalovi. Znatno znižano vstopnino ima v tem zavetišču tudi učiteljstvo, stoječe v učiteljski «Zavezi».

9. Svoje učiteljske zavarovalnice sicer nima slovensko učiteljstvo, pač pa dobiva «Zaveza» glasno tozadavne pogodbe od banke «Slavije» za člane učiteljske družine, ki so zavarovani pri tej zavarovalnici, vsako leto 3% od vplačanih letnih premij.

10. Z nekaterimi ljubljanskimi tvrdkami ima «Zaveza» pogodbo, da dobiva učiteljstvo razno blago za 5%, ceneje, dotična tvrdka pa daruje od izkupička še 5%, za «Učiteljske gospodarske zadruge».

Zaostajalo pa tudi ni napredno učiteljstvo v kulturnem delovanju. Učiteljstvu, mladini in staršem služijo v napredek razni listi, ki jih izdaja, ter s spisi in gmatno podpira v pretežni večini učiteljstvo pa Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroskem.

1. Tednik «Učiteljski Tovariš» je zadnjih 10 let sem le šolsko-politični list. Učiteljstvo, zastopano v okrajnih organizacijah, ima v njem zlasti pod sedanjim urednikom E. Ganglom neustranjenega zagovornika. Celoletna naročnina je 8 kron.

2. Znanstvu, pedagoški in didaktični smeri služi pedagoška revija mesečnik «Popotnik», ki izhaja že nad 30 let. Vseletna naročnina je 6 K.

3. Šolo obiskujoči mladini je namenjen mladinski mesečnik «Zvonček». Stane vseletno 5 K.

4. «Naša Bodočnost» je list, namenjen soli odrasli mladini. Njeni članki jo vzbujajo k duševni, telesni in čustveni nadaljni izobrazbi.

5. Staršem in vzgojiteljem je namenjeno «Domače ognjišče». V njem se dajejo potrebna navodila, da se iztrebi napake, ki jih zagreši naše ljudstvo v higieničnem in vzgojnem oziru. Stane za vse leto 2 K 50 h.

6. Knjige «Slovenske Šolske Matice» nudijo učiteljstvu večja dela, mu dajejo strokovnih navodil in ga podpirajo pri njega prosvetnem delu.

Vse učiteljstvo je združeno v dveh najširših organizacijah: v «Društvu slovenskih učiteljic» in v «Zavezi». Vse te mnogobrojne organizacije in listi zahtevajo izredno mnogo podrobnega napornega dela.

Učiteljstvo šteje lepo število pravih in odkritih prijateljev, a tudi javnih in zahrbtnih sovražnikov ima v izobilju.

V konkordatski dobi je zagledal «Učiteljski Tovariš» luč sveta. In dasi je bila takratna duhovščina gospodarstvaljina, vendar se je shajalo z mnogim župnikom lažje kakor pa zdaj. Težaven je bil boj, ki ga je bilo učiteljstvo napram nemškutarstvu, ki je po konkordatu ošabno zacelo po Kranjskem, a ono ga je izvojevalo častno. Zjaj veje po naši deželi oster klerikalni veter. Prepihal je že marsikatero učitelja in učiteljico, da, celo nekaj nadzornikov sili v klerikalno naročje; pa po teh se nam ne solzi oko, zakaj neznajnejši so bili še vedno vsaki stranki samo v oviro.

Naj stoji napredno učiteljstvo slejkoprej trdno na braniku, pa bo s delom na gospodarskem in kulturnem polju premagalo tudi to dobo zlobne in korumpirane Lampetove strahovlade. Ti naš najstarejši slovenski časnik, ti jubilar «Učiteljski Tovariš», pa korakaj tej napredni četi neustrašeno in odločno v dosednji smeri. Bodi ji vodnik in zaščitnik!

Godovi prihodnjega tedna:

6. Doroteja, Dasa; 7. Romuld, Drenka; 8. Janez, Mat., Pribislav, Mlada; 9. Apolonija, Blagoslava; 10. Solastika, Vojmil; 11. Deziderij, Dedoslav, Dobrana, Svetoslava; 12. Hembelina, Deda, Zvonimir, Ciril.

ognjišče». Kdor ljubi mladino, kdor va, da leži v roki in dušah slovenskih otrok bodočnost našega naroda, tisti bo rad naredil in čital «Domače ognjišče», ki je polno plemenitih idej in koristnih iniciativ! Naj bi se razširil ta lepi, blagi list v vse slovenske hiše! Naj bi ga čitali in ubogali stariši, potem nam napoči lepša bodočnost.

Slovenskim lovcem! V drugi polovici tekega meseca izide prva številka slovenskega lovškega lista. Ime mu bo «Lovec». List bo izhajal po enkrat na mesec in bo stal 6 K za celo leto. Člani slovenskega lovškega društva ga bodo dobivali brezplačno. Naročnina se bo pokrivala iz članarine. List je namenjen lovcem vseh slovenskih pokrajin. Slovensko lovsko društvo, ki se je odločilo izdajati list in tako zapreti široko vrzel v našem strokovnem slovstvu, bi rado prvo številko svojega glasila poslalo vsem slovenskim lovcem na ogled, toda njih naslovi mu, žal, niso na razpolago. Društvo ne preostaja druge poti, kakor obrniti se potem časopisja na vse, ki se zanimajo za list z uljudne prošnje, sporečiti društvu svoj naslov, da se jim pošlje list na ogled. Naj tedaj noben lovec, ki čita te vrstice in je našemu začetku naklonjen, ne zamudi obvestiti nas, komu naj pošljemo list na ogled. Zadostuje navadna dopisnica, ki jo je nasloviti na društvo. Naj vodi vsakega slovenskega lovca pri tem zavest, da gre to za celokupno stvar, iz katere se ob zadostni podpori razvije lahko nekaj lepega in popolnega, ob nezadostnem zanimanju pa da ostane celo začetje mrtvorojeno dete.

Dopisi.

Novice iz Šenčurja.

Začnimo kopati pod hribom, je rekel Čič in njemu se pridružujem tudi jaz. Da pod hribom, tam se je nabralo toliko nesnage, da bi bilo najboljša, da bi prišla povodenj, da bi izprala to nesnago. Velesovski liberalci z znamenitim strelcem Janezom Sajovicem, po domače Navžarjem, žganjekuharjem, človekom, ki je moral radi par kart prisegati — kako, je njegova stvar — so stopili kakor večni Suklje v krog pravovernih kristjanov, mazičili svoje glave, naredili pokoro in sedaj so Pavli. Pravijo, da star popadljiv pes ne postane nikdar krotak, tako je tudi Pavel, ki je postal iz Savla, poprej preganjal klerikalce iz Damaska, sedaj pa izdaja kroniko svojih lastnih nekdanih pristašev, da, celo svojega očeta. O njem bomo še pisali, da razkrinkamo tega človeka, ki je po svojem značaju politično nemogoč, in sedaj misli, da je nedotakljiv. Navžar! Navžar! izprašali bomo Tvojo vest in izpreobrnjenec prejel bodeš po dolgem času zasluženo zakrament svete pokore. Kaj pa, Milač iz Trate! Kakor kositerni vojak s sabljo na strehi! Kamor ga veter obrne, tja maha. Najprej je mahal kot klerikalec proti šenčurakim liberalcem in grizel mustače, potem se je prelevil v pravega liberalca in bi bil najrajši požrl vse klerikalce z velesovskim župnikom vred, a potegnil je drag veter in možič maha zopet tja, kjer je bil pred letom sam. Tudi njemu bomo še izprašali vest, med tem ga pa priporočamo cerkljanskemu dacarju, da ga pripravi na vredni prejem zaslužene pokore. «In Ti si edini se tukaj ostal, o Tone! o j, Dragar predragi! Spokornik! Dolgo vrsto let si se bril pod nosom. Najprijetnejša prsotka Ti je bila «preklet far», «crkne naj hudič», sedaj pa agitiraš za onega, kateremu si že zdavnaj privoščil crko. Tone, bodi potolažen! tudi tebe prepustimo radi krogu pravovernih kristjanov, pravzaprav klerikalcev, kajti neznačajnežev ni treba v naših vrstah. Brešarju smo hvaležni, ker je pridobil sveti veri tri izgubljene dušice, nad katerim je gotovo v nebesih večje veselje, kakor nad $99 \times 3 = 297$ pravčnimi. O hudič, ki hodiš po svetu kakor rjoveč lev, zakaj jih nisi že poprej požrl, sedaj si pa zalagaj zobe s suhimi muhami, katerih imajo v Srednji vasi menda pri Ivanu precej spravljanih in katere bomo tudi se nekoliko prelufali, da se ne osmrade. Kakor znano, prireja imenovani Jože Kristanc romarske vlake vsako leto pod krinko izobraževalnega društva v Šenčurju in dela s tem prav lepe dobičke. Ne vemo, odkdaj ima izobraževalno društvo, oziroma Ivan za taka podjetja koncesije, vemo pa, da je plačal že parkrat nekaj kronic kazni, ki pa nikakor niso primerne zaslužku. Ne rekli bi nič, ko bi se samo člani izobraževalnega društva udeležili takih priredb, ker vemo, da potrebujejo visoke izobrazbe, n. pr. take, ki se dobi na Sv. Višarjih. Da pa prodaja svoje karte po kamniškem, ljubljanskem in kranjskem političnem okraju in spravi tako skupaj šest do sedemsto ljudi, od katerih vtake v žep par stotakov, ne vemo, kako moreje k temu molčati sl. c. kr. okrajno glavarstvo v Kranju in konc. podjetniki, ki plačajo, kakor znano, visoke davke, pa si puste konkurirati tako pred nosom.

Občinske volitve v šenčurski občini bodo v kratkem, kajti one lanske leto niso bile pravilne. Zmagali so tedaj v dveh razredih klerikalci in z godbo ter zastavo prihrumeli v Šenčur, češ, po 30 letih smo zopet dobili županstvo v roke. Bilo je veselja v Izraelu! Prekmalu so se veselili! Zajec jim je preskakal pot in velesovski podžupan, župnik Brešar je moral odložiti svojo podžupansko

čast. Mrke gleda sedaj debeli mož, lajti za prihodnje volitve je slabo podprt njegov podžupanski stoliček.

Za volitve se pripravlja sedaj posebno v Šenčurju vse, «kar leze ino gre». Dobro bo za spomin se poznejšim rodovom, če si nekoliko boljše ogledamo tiste, ki jim tako lepo diši županski stolec, še lepše pa gotovo občinska blagajna. Začnimo pri agitatorjih! Raveži se pehajo notindan za pooblastili. Zvonce mosita kaplan Kmet in mož brez žene, Janez Čebasek, p. d. Lipar. Kaplana pustimo pri miru, saj so vsi enaki, kadar agitirajo — strastni so in brezobzirni, vsako sredstvo jim je dobro, samo da dosežejo svoj namen — dobro faro. Kaj pa Lipar, od mize in postelje ločeni zakonski mož? Takrat smo se vsi čudili, da je mogla tako dobrega katoliškega moža zapustiti ravno kar poročena žena. Sodnik je pa izvedel drugače. Žena in priče so povedale, da je bil Janez presilen in da se je preveč polakomanil zakonskih dobrot. Devet nasadov en dan se lahko premalati, tudi pod jih drži, če je lesen... No ta Janez, po cerkveni postavi poročen, po posvetni postavi ločeni mož, je za katoliško stvar pri občinskih volitvah tako strasten agitator, da preseda že svojim lastnim pristašom. Celi kranjski okraj pozna gotovo nekdanjega krojača in agitatorja Skalja, ki je pa imel za vse svoje ogromno delo tudi plačilo, da sta bila s tebantovim bavelokom skupaj večkrat med štirimi stenami, kranjska občina ga je pa izgnala. Šenčurskega Liparja se je sedaj prijelo to lepo ime. Skala! — Skala! Škoda, da nisi Peter, potem bi lahko zidali klerikalci na te svojo občino, ki bi se pa gotovo podrla, a blagor tebi, da nisi Peter, kajti občina, ki jo sedaj zidate na tvojo in kaplano skalo, bodo gotovo podrla pri volitvah napredna vrata, takrat se bode priplazili kakor politi kužki, brez godbe in zastave, za eno izkušnjo bogatejši. Skala! Zakaj izbijas žolč po gostilnah možem naše stranke. Sicer pa o tem molčimo, saj te je že prizadeti naučil, koliko stane izobrazba na katoliški podlagi. O župniku ne rečemo nič. On že tako ali tako sedi na dobri fari, popravlja cerkev in župnišče, hlev in svinjake, ima lepo kopalno sobo itd. Kdo ho plačal, tega ne vemo, ker nam ne pove, vprašamo ga pa tudi ne, ker bi itak ne izvedeli resnice. Kaj pa vi, Vidmarji, večni kandidatje za občinske stoličke. Tudi tokrat ne bo nič! Lepo bodele obsedeli na tleh in se bodele še tesneje, ali boljše rečeno, še tesneje se bode vas oklenila vaša, vam tako naklonjena posejilnica v Šenčurju in rekli bi lahko po svetopisemskem izročilu: Kdor jemlje moj denar, ostane v meni in jaz v njem! O Bricelj! Če se ga takrat, ko je Marijino devico v Evini obleki imel spravljeno za skrinjo, ni nič prijelo, pustimo ga v miru, ker mislimo, da se ga bode sedaj še manj, ker je veliko bolj debel kakor je bil takrat, sicer pa ni naša naloga, da bi se brigali za šenčurske «gostake», ki ne plačujejo nobenega davka, dasiravno imajo boljše dohodke kakor marsikateri posestnik, ki plačuje osebno dohodnino.

Poglejmo še «Izobraževalno društvo»! Fantom in dekletom vsem je dovoljen pristop na katoliški podlagi in tudi ples seveda. Pred par dnevi se je oženil katoliški mladenič, član Marijine družbe, ki je nosil svoj krancelj že več let po Ameriki in ga srečno zopet prinesel nazaj. In Marijini otroci obojega spola so se sukali na prašnem podu dolgo v noč, proti jutru, seveda nedolžno brez greha, — zato ne moremo pojmiti, kako je mogel gospod Matija Vidmar svojega nadebudnega sinka, četudi je vedel, da so jim gospod kaplan v izobraževalnem društvu dovolili ples, čakati od polnoči do 6. zjutraj z namočeno palico. Srečni dečko se je pa med tem na gorkem veselil sadov izobraževalne umetnosti. — Upamo, da se bode kmalu pokazal tudi uspeh tamburice, če bode čiste zvoke nedolžne tamburice spremljal nedolžen jok nedolžnih otrok.

Hranilnica v Šenčurju je kupila Marčičevo hišo in kakor pravi zelo poceni. Zahvaljuje se, da jo je dobila tako poceni. Mohorjeva mama pa so tudi zadovoljni, da so izgubili svojih 5000 K, ker se jim itak ni obrestovalo in so tudi zadovoljni, ker bi jo bili radi dali vsakemu, a še par tisočakov ceneje, samo da bi si jo bili spravili z glave. Tam nameravajo napraviti celo kolobocijo, kakor jo imenujejo v «Domoljubu» — «Ljudski dom». Kaj boste vraga s tem ljudskim domom, ko bo stal z dosedaj kupljeno hišo gotovo do 60.000 K. Šenčurska hranilnica ima v odboru same kimavce, ki znajo komaj podpisati, oziroma podkrižati svoja imena. Kaplan dela, kar hoče. Kupil je hišo, in hoče še zidati s hranilničnim denarjem «Ljudski dom». Kdo bo pa hodil v ta Ljudski dom? Martneki, Vidmarji, Ivani in Makovci ter pri posojilnici uprejeni tlačani bodo tamkaj občudovali svoje stene svoje lahkomišljenosti, Marijine device se bodo sukale po parketih «Ljudskega doma» (za te bi še vedno farovski podi zadostovali in so takoj zraven za vsako potrebo tudi svišli). Tam se bo tudi tamburalo, bralo — «oj zlati vek zdaj Šenčurjanom našim pride!» — V «Domoljubu» ste se prav pošteno vsedli v svojo skledo. Kako malo znate misliti, najbolj dokazuje to, ker pravite, da ste kupili hišo, da nam vzamete dobro agitacijsko sredstvo, češ, da bo zidal bodoči šenčurski župan vaš «Ljudski dom» na občinske

stroške! Kako podomače mislite! Sedaj imamo šele dobro agitacijsko sredstvo, katero ste nam v svoji naivnosti sami porinili v roke. Kupili ste hišo s hranilničnim denarjem, ker svojega nimate, ker ste od prvega do zadnjega vsi zadolženi in delate že sedaj na to, da bi v slučaju zmage potisnili vaš dom občini, ker hranilnica tudi ne bo mogla menitič tebič vsako leto potrpeti obresti od kakih 60.000 K in napredovati od praznih sten.

Radovljiske novice.

«Plesni venček» naše požarne brambe se je obnesel dne 23. pret. meseca v vsestransko zadovoljnost, najboljši dokaz, da društvo uživa vseobče zaupanje. Obisk je bil nenavadno mnogobrojen in društveni blagajnik je lahko zadovoljen z gmočnim vspehom te prireditve.

Gospodinjski tečaj se priredi menda letošnje leto v našem mestu. Prošnjo za tak tečaj je vložilo «Katol. počit. društvo za rad. okraj» na deželni zbor. Podrobneje o tečaju poročamo prilčno.

Radovljiski obrtniki so prišli na dobro idejo. Dne 2. februarja so priredili sijajen ples v znani gostilni Hirsman v Predtrgu in sicer je bil čisti dobiček namenjen tukajšaji obrtno-nadaljevalni šoli. Obisk je bil naravnost nepričakovano mnogobrojen. Vstopnic se je izdalo skoro 300. Izmed odličnjakov, ki so pobiteli na to veselico, omenjamo le deželnega poslanca in župana dr. J. Vilfana s soprogom, c. kr. okraj. glavarja Župneka, c. kr. okraj. komisarja E. Kordina, a tudi ostalo uradništvo je bilo kaj častno zastopano. Zabava je bila v resnici prav prirčna in domača. Želimo le, da se priredi slična veselica vsako leto. Gmočni vspeh je prav poveljen, kajti obrtno-nadaljevalna šola dobi lep prispevek v znesku 106 kron.

Zrtev alko hola. Pretečeni četrtek so pokopali znanega prijateljskega žganja Golmajerja Franca. V ponedeljek zvečer se je našel malo preveč «tega daru», a v torek zjutraj so ga dobili mrtvega.

23. pret. meseca so hoteli prirediti jeseniški diletantje Halbejevo igro «Mladost». Okrajno glavarstvo je pa prepovedalo vpriporitev te igre z odlokom, ki ga doslovno prijavljamo po «Slov. Narodu»: St. 1551. Vaše naznanilo z dne 20. januarja t. l., došlo tusem dne 21. januarja t. l., da nameravate vpriporiti dne 23. t. m. ob pol 8. uri zvečer v dvorani restavracije Kunstelj v Radovljici v prid družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani tridejansko dramo «Mladost», se ne more vzeti na znanje, ter dotično dovoljenje za diletantsko predstavo, za katero se prosili niste, izdalo, ker niste predložili dotičnega eksemplarja igre, dalje, ker niste dokazali, da imate pravico vpriporjati gledališke predstave po Kranjski, dalje, ker ni dokaza za cenzurno dovoljenje c. kr. deželnega predsedstva, dalje, ker ni dokazano, da je izbrani lokal za vpriporitev gledaliških predstav sposoben, končno, ker ni odkazono, da imate pravico društvo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani zastopati v Radovljici in slednjid, ker ni dokazano, da ima navadno društvo pravico vpriporiti gledališke predstave potujočih igralcev in diletantev... Župnek.

Znano omizje «Trta» priredi dne 6. svečana zabavni večer v hotelu Legat v Lescah. Čisti dobiček je namenjen družbi sv. Cirila in Metoda za protiroseggerjev sklad. Upamo, da bo obisk temu namenu primeren.

C. kr. pletarska šola ima sedaj mnogo pletarskih izdelkov v zalogi in naprodaj. Pozivljamo slovensko občinstvo, da seže po teh izdelkih po geslu: Svoji k svojim!

Z Jansenio nam pišejo: Med največje lažnike in obrekovalce spada gotovo «Slovenčev» dopisnik, to je tisti jeseniški fante, ki hoče ubiti Sokola in druge spoštovanja vredne osebe, tisti fante, ki klobuček tako po fantalinsko zna na glavo vsekati, tisti fantalin, s katerim se Marijine punice ponajajo, da imajo najlepšega fanta v svoji sredi, tisti fante, ki nikomur ne odzdravi iz prevzetnosti, tisti fante, ki šteje vse za greh, le laž in častikraja je častno in bogoslužno delo. Da javnost izve, bodi povedano, da jeseniški «Sokol» nima nobene zveze z gledališkimi predstavami. Napad na «Sokola» in učitelje je nesramen, lažniv ter zvit. Igralci so posebna družba, katero pa «Slovenčev» dopisun zamolči, samo da more napadati Sokole in popolnoma nedolžno učiteljstvo. Jeseniški klerikalci naj pometajo pred svojim pragom. Ali je «Slovenčevemu» dopisunu znano, kako je bilo na Brezjah pri spovedi in obhajilu, potem pa koncert... Oh, lepa taka vzgoja iz katoliškega doma. Dalje ščuva dopisun gnilo čukarijo po vsej deželi na boj proti Sokolom. To je katoliška morala! Jeseniški dopisun naj pazi, da bo odnesel zdravo kožo, zakaj oziralo se ne bo na njegov suknjič in ne na njegov klobuček, če je prav tako po fantalinsko na glavo vsekan, potem ga bo izpametovalo in bo izprevidel, da spada on med najslavnejše lažnike in obrekovalce. Bodi še enkrat povedano, da se zaradi njegovih napadov na Sokole ne bo noben las skrivil in noben stol premaknil. Sokol je bil prej na Jesenicah in ostane dalje kot on in če se z njegovo debelo glavo prav v zid zaleti in

Ali ste že poslali naročnino za „Gorenjca“? Ako še ne, blagoslovite to storiti takoj.

Osebnosti. Prestavljen je davčni upravnik Anton Fabjan v Kamnik, davčni oficijal Tomo Tavčar iz Radovljice na Brdo, davčni pristav Stanko Košir iz Radovljice v Lož. Iz Kostanjevice pride v Radovljico davčni oficijal Franc Čebulj, v Škofjo Loko davčni asistent Josip Levstik, v Kranjsko goro pa davčni asistent Ivan Tomc.

Deželni zbor kranjski je imel minuli torek svoje zadnje sejo. Ker nam primanjkuje prostora, žalibog ne moremo prinesiti vsega poročila. Storili pa bomo to v par prihodnjih številkah. Omenjamo le za Gorenjsko najvažnejše. Razpravljalo se je o železnici iz Kamnika v Kranj, o izboljšanju pašnikov, o izkoriščevanju vodnih sil, o preložitvi državne ceste na Jesenicah, o občinskih dokladah občine Predoslje, o železnici Kamnik-Polzela, o deželni električni centrali in o blejskem gradu. — Poslanec dr. Janke Vifan je vložil interpelacijo glede uporabljanja novega osebnega tarifa na c. kr. državnih železnicah za progo Radovljica-Ljubljana. — V specialni debati o deželnem proračunu govori poslanec Ciril Pirč glede preložitve škofjeloške kolodvorske ceste. Njegov govor objavimo doslovno, kakor tudi oni o okrožni bolnici v Kranju.

Na moraki obali ali VIII. velika maskarada telovadnega društva Sokol z ženskimi oddelkom v Kranju se vrši danes zvečer ob pol 9. uri v društvenih prostorih. Kdor se hoče udeležiti in slučajno še ni dobil vabila, naj se zgleda kar pri blagajni. Nekaj zanimivosti smo poročali že zadnjič, vemo sicer še za druge, toda vsak naj si jih sam ogleda in prepričani smo, da mu ne bo žal. Zatorej danes zvečer vsi, kar hoče biti veselo, kar se hoče naplesati, ali nepriljubljeno pozabavati, naj po hiti na sokolovo maskarado.

Vandalizem. Sedaj, ko debelo sneg pokriva naravo, so si nekateri gospodje v Kranju, osobito pa v kranjski okolici izmislili zabavo posebno vrste, da namreč s flobert-puskami streljajo naše uboge ptičke, namesto da bi jih krmili. Tako postopanje zasluži najstrožje grajo in se moramo le čuditi, da je to pri ljudeh, ki hočejo veljati za omikance, sploh mogoče. Prizadete opozarjamo, da to nečastno zabavo opuste, ker bi se drugače proti njim vložila kazenska ovadba.

Naš Josik! Pišejo nam: Zares, klavirni so dnevi slovenskega preporeda, še bolj so pa klavirni njihovi produkti. Pa ni nič čudnega! Človek bi mislil, če dobi v roke slovenski beletrističen list, da dobi nekaj svojega, popolnega vsaj toliko, kolikor zahtevajo individualne sile posameznih. Bridko se mu pa stori že ob estetični zunanosti, kaj šele, ko prečita tiste »Zadnje liste« v prvi številki letošnjega »Zvona«. O slovenskih dnevnikih, razen enega, ni niti govoriti vredno. (Zdaj ti Slovenec piše z olovnikom; sedi ti na stolici; računa pod uvetom; neti z zubljem; se smeje v brk, gleda pa skoz prazor.) Sicer pa ni sam, ki se je tako »spozabil«. Vendar ne vem, kakšnemu avtorju bi prej prisojal pošten Kranjčan ta spis — hrvaškemu ali slovenskemu. Pa vendar ja ni to dotični aksijom moderniziranja slovenskega jezika. Mogoče se pa naši pisatelji samo norčujejo, kakor gotov reformator slovenskih perijod in pravopisa. Kaj češ! Ironija ima tud' svoje muhe.

Zlato poroko sta imela v Selcih 78 let stari Matevž Bergant in 80 letna Marusa Bergant iz Praprotnega. Bog jih živi!

V Lescah bo na pustno nedeljo velika plesna veselica v prostorih restavracije »Triglav«. Čisti dobiček je namenjen tamburaškemu društvu »Lipa« v Lescah.

V restavraciji Pod Ročlico ne dobiš na slovensko zahtevanje niti pijače, niti jedil. Vrhutega te pa zeleni natakarcček še nahruli. Po mizah so nastavljene same švedske zveplenke. Ali res ni nikogar, ki bi takemu izzivanju napravil konec?

Društva sv. Cirila in Metoda praznuje letos svojo petindvajsetletnico začetkom julija. Te slavnosti se udeležijo slovensko-narodno misleči rodoljubi vseh slovenskih pokrajin; vsa narodna društva pa naj bi vsako po svoje sodelovala, da bo slavje veličastnejše. Program za to slavnost sicer še ni sestavljen, opozarjamo pa posebno vsa narodna društva, da se za to slavnost pripravijo, se mobilizirajo in s svojim sodelovanjem pospešijo velepomembno petindvajsetletnico obrambe in prosvete našega naroda po dični družbi sv. Cirila in Metoda.

Brežen Zajec. »V Šenčurju imamo Zajca, ki sedi za pečjo!« tako trdi »Domoljub«. Blagor mu, malo je pri tem visokem snegu zajcev, ki bi čepeli za pečjo. Reveži stradajo pod grmi. — Razumemo, bolje je zajcu za pečjo kakor šiški v snegu. O tem zajcu in šiški prihodnjič še več.

V ljudski knjižnici v Kranju je bilo izposojenih v drugi polovici meseca decembra in v januarju v 197 slučajih 674 knjig. — Knjige se izposojujejo v sredo od 1/8. do 1/9. ure zvečer, v soboto od 7. do 8. ure zvečer in v nedeljo od 11. do 12. ure dopoldne.

Gospod Šmid, župan v Seloah, je odložil županstvo.

Umrli je v Škofji Loki po kratki bolezni g. Val. Oblak. N. v m. p. l.

Dopis iz Zg. Tuhinje je našega g. Štruklja zadel tako globoko v srce, da je mož čutil v sebi sveto potrebo se pred Tuhinjci opravičiti s »stvarnim« popravkom. Z otročjo naivnostjo se zagovarja, da si je neki drugi gospod izmislil, da bi bil v Zg. Tuhinju potreben »Dom« in on mu je le »nerad« pritril. Jako pametno povdarja, »gospod, ki ni duhovnik«. Da, prav imate, če smatrate pod častjo vsakega duhovnika se pečati s takimi stvarmi, ki res nikakor ne spadajo v njegovo področje. Samo malo nerodno se poda našemu g. Štruklju, ko začne rožljati z denarjem, češ: »Sam bom dal!« Kakemu »furmanu« bi ne bilo zameriti, če bi se takole pobahal, a pri g. župniku se pa to sliši vendar malo prenerodno. Nikar se ne bahajte s kronicami, saj sami lahko sklepamo, da jih mora že precej biti. — Torej Vi in drugi »dobri« ljudje boste dali. Smo pač radovedni! Samo preveč skromni pa tudi ne smete biti; nikar ne mislite, da je vse, če rečete, da pri »konsumnem društvu« noben Tuhinjec ni ničesar izgubil (pardon, ker ste zahtevali, da se mora Vaš popravek objaviti z istimi črkami, kakor ste ga poslali, se je morala tiskati tudi napaka: »nič ni izgubil«. — Slovnico v roke!) Da bi kak Tuhinjec kaj izgubil, tega niti trditi nismo, konstatiramo pa, da je bilo gospodarstvo pri konsumnem društvu prav »uzorno«; ker pa slučajno Vam ni bilo treba plačati onih ogromnih dolgov in se stvar ne tiče Vas, si hočemo vso zanimivost prihraniti za bodočnost. Tuhinjci so pač imeli dovolj od blamaže, v katero so bili zavedeni. Noben Tuhinjec Vam ni še ničesar (nič!) povrnil, zdihujete. Ti Tuhinjci pa res niso vredni piškavega oreha, ker Vam tako nagajajo! Ne vemo si pa razlagati, kje je g. župnik čital naše očitjanje, da se je on s Tuhinjci toževal zaradi snožeti, ker se sedaj tako vneto zagovarja. Takrat so morale pač črke plesati, ali pa kaj drugega, ko je g. župnik bral naš dopis. Pa saj je predpust! Nekaj drugega smo mi mislili takrat, kar g. Štrukelj tudi ve! Pa saj imamo še čas! — Adijo!

Pevski odsek kranjske Čitalnice so je konstituiral v svoji zadnji seji naslednje: pevovodja g. D. Beranič, načelnik pevskega odseka g. V. Ruš, podnačelnica gđ. M. Bučarjeva, blagajnik Iv. Pirč, odbornica gđ. A. Malčjeva, odbornik g. J. Maden. — Redne pevke vaje so vsak torek in soboto, točno ob 1/9. uri zvečer v društvenih prostorih. Odsek se obrata do vseh dosedanjih pevcev in pevk z najuljudnejšo prošnjo, da obiskujejo vse določene pevke vaje točno in redno. K zboru se je zglašilo na novo svojevoljno mnogo gospic in gospodov. Pevski odsek vabi te dni potom okrožnice tudi vse one dame in gospode, ki doslej še niso bili člani čitalniškega pevskega zbora, o katerih pa je prepričan, da mu svoje cenjeno sodelovanje ne odrastejo; sicer pa se vabi v pevski krog vsakogar, kdor ima »pravo veselje za lepo in ubrano zborna petje.

Odbor podružnice slov. trgovskega društva »Merkur« v Kranju konstituiral se je naslednje: predsednik g. Fran Omersa, podpredsednik g. Ivan Valenčič, tajnik g. Josip Cvar, blagajnik in gospodar g. Rado Sedej, odborniki gg. Crobath Fran st., Majdič Josip in Petek Mijo.

Odbor ženskega oddelka telovadnega društva »Sokol« v Kranju se je konstituiral naslednje: s. Janja Miklavčič, starostka; s. Hermina Valenčič, podstarostka; s. Hani Sajovic, načelnika; s. Ivanka Jäger, tajnica; s. Ivanka Omersa, blagajničarka; s. Katinka Krč in s. Malči Pravst, odbornici; s. Anica Fock in s. Mici Köstl, namestnici.

Planinska podružnica v Kranju je imela včeraj, 4. t. m. svoj redni občni zbor. Načelnik prof. Zupan pozdravi navzoče ter otvori zborovanje. Ozira se osobito na zgradbo »Prešernove koč« na Stolu, kot podružnično glavno nalogo in poglobitveno privlačno silo za nabiranje novih podružničnih članov. Omeni »Prešernovi« veselici v Kranju in na Selu, ki sta se obe povoljno obnesli tako v moralnem, kakor v materijelnem pogledu. — Blagajnikovo poročilo je povoljno, ako se vzame, kako veliko breme si je podružnica napravila z zgradbo svoje prve planinske koč, če se vzame, da je koč na zunaj popolnoma dograjena in dodelana in da so se vsi potroški izključno konsolidirali na Kranj in Selo pri Zirovnici. Tajnik poroča, da se je članstvo v zadnjem letu povzdignilo od 83 na 158 članov in da je bilo baš v prejšnjem letu začeti razveseljivo in živahno gibanje v društvenem življenju, pri čemur je še posebej pripomniti, da nežni spol ni zadnji, ki se udeležuje društvenih izletov in s tem prav zelo pripomore k razvoju kranjske planinske podružnice. — Naj bi se oklenili planinstva vsi ljubitelji narave, vsi občudovalci lepe slovenske domovine, ker v planinskem društvu je prostora za vsakogar, ki ima dobro voljo za stvar in ljubezen za naravne krasote. Volite v odbor se vrši v tako lepem soglasju, kakršno je pač potrebno za društvo, kjer se zbirajo ljudje, katerih končno stremljenje je le im predvsem dobrobit slovenske domovine brez razlike stanu in prepričanja. Izvoljeni so vsi dosednji odborniki razem dveh, ki sta izvolitev odklonila in na mesto teh izvoljena sta tovariša gg. Josko Meden in Janko Rozman. — Načelnikom je izvoljen tovariš g. prof. Zupan, ki si je brez dvoma

stekel neveljavih zaslug za procvit in razvoj planinske podružnice v Kranju v splošnem in za zgradbo Prešernove koč v posebnem oziru. Le tako naprej! Ob slučajnostih je načelnik dal prečitati dopis Cerkljanske podružnice izpod Porezna, ki se peča z reorganizacijo »Planinskega društva«. Občni zbor v Kranju je iz polne duše, enoglasno in prepričano pritegnil pojavu Cerkljanske podružnice, češ, da naj bi bilo ljubljansko društvo, tudi le podružnica ni nič drugega in, da se more »planinsko društvo« zgolj reorganizirati, če se osnuje »Zveza« vseh slovenskih planinskih društev, sedaj podružnic, v ano celoto z osrednjim odborom, ki ga izvolijo odpisanci posameznih podružnic. Le na ta način bodo podružnice po svojih pravicah in dolžnostih pravilno zastopane. Sprejme se predlog, da se za bodoči občni zbor »Slov. pl. društva« priklasi tozadeven samostalni predlog, mereč na izpremažbo pravil ter se o tem obvesti vse podružnice. Mogoče, da bo predlog ostal napram ljubljanskim razmeram v manjšini, čas je pa, da proderemo mnenje »quieta non movere« in, da tudi »Planinsko društvo« akomodiramo tistemu položaju, ki kriči po remeduri, z ozirom na dejanski obstoječe razmere. — Tudi glede 20% popusta pri jedi in pijači in glede povisanega prispevka za »Vestnik« so se izpragovorile besede, ki so te novotarije označile deloma kot popolnoma nepraktične, deloma kot neopravičene, ker jih menda, kolikor znano, noben občni zbor sklenil ni. — Vigilantibus iura. Podrobno tajništvo in blagajniško poročilo sledi.

Zaključni plesni vendek »Čitalnice« »Sokola« in »Merkurjeve« podružnice plesne šole, ki se je vršil v naši »Narodni čitalnici«, je bil valed svoje elegance, spojene z nepriljubljeno zabavo, gotovo ena prvih prireditelj. Dvorano je bila ta večer prav okusno prirejena. Komaj si stopil vanjo, zaigra godba in mahoma se spoje dvojice v polonezo, katero je hotel izvesti gospod Fran Crobath ml. kaj spretno. A naenkrat se začuje: »veliki krog«, v katerega se mahoma strnejo plesujoči in aranžer obstoji začudeno sam v sredi, srepo zroč kazilca. Toda hipoma se mu razvedri obraz, ko stopi predenj gđ. M. Polakova, ter mu po kratkem nagovoru izroči dar plesne šole. Po slikovitih podobah poloneze so se zazibale dvojice v lahnem ritmu valčka po parketu, a to ne samo hipno, ampak neutrujeno do ranega jutra. Pri prvi četvorki je izročil aranžer v imenu plesne šole gđ. H. Sajovičevi krasen šopek s travki, E. Sajovicu pa, kot dirigenču gramofona tudi darilo. Pri prvi četvorki smo našli 26 dvojic, pri prvi »besedi« 6 krogov in ni jih veliko manjkalo, ko smo se zjutraj zbrali v kavarni. Da se je gojila plesna šola res v pravem pomenu, razvidilo se je iz elegantno plesanih nenavadnih plesov. Vse plesje je vodil g. Fr. Crobath ml., ki si je na ta način stekel največ zaslug za ta večer. Posebno pohvalno pa nam je omeniti godbeni oktet iz Ljubljane, ki je z lepimi točkami in z izbornostjo ter neutrudljivo godbo mnogo doprinesel zabavi. — Čitalniški prostori pa so se v svoji novi obleki, kaj ugodno prezentirali, toda vkljub njej so bili zopet na vse strani pretesni. — Končno pa kličemo na svidenje v jeseni pri plesnih vajah in izražamo željo, da bi se tudi istotako elegantno in fino završilo.

Izseljevanje v Brazilijo. Ker se v novejšem času pogostoma pripeli, da se proti obljudi proste vožnje, podpor, ugodnosti i. t. d. ljudstvo izvabi v Brazilijo, se proti izselitvi v to deželo odločno svari. Osebe, ki se v Brazilijo izselijo, se pogostoma izpostavijo največji bedi in največjim neprilicam, tembolj, ker braziljansko zakonodajstvo nikakor zadostno ne jamci v prid naseljenčev. Kar naseljenčji z obdelovanjem polja, s težakimi delomi i. t. d. zaslužijo, navadno ne zadostuje za življenje naseljenčev in njih rodovin, temmanj, ker so cene živil i. t. d. zelo visoke. Pogostoma se sploh ne najde zaslužek, ali pa se za delo ne dobi obljudljena plača. K temu še pride neugodno stanovanje, podnebje i. t. d. Tudi proti hčeram naseljenčev velika nevarnost v navratnem oziru, katero se posebno pospešuje beda.

Kinematograf v Kranju. Opozarjamo na predstave, ki jih prireja kinematograf v Kranju. Slike so res brezhibne in brez vsakega migljanja. Spored, ki se menja vsako soboto, je vseinteresanten in zasluži vsakako pozornost. Ne samo, da se človek pri obisku teh prireditelj zabava, tudi poučljiv je kinematograf za staro in mlado. Saj nam predstavlja resnične slike, katerih bi sicer ne imeli priložnost videti. Ker so slike večinoma pesnete po naravi, je to tembolj zanimivo. Naj torej nihče ne zamudi te ugodne prilike.

Ne samo otroke moramo obvarovati vsega, kar slabi srce in škoduje živcem — tedaj alkohola in kave! — ampak tudi za odrasle je zdravje največja dobrata. Skrbna gospodinja rabi zategadelj za zajutrak in malico le pristno Kathreiner Kneippovo sladno kavo. Zadovoljnost in prihranki, posebno pa cvetoča lica otrok, so ji plačilo za to. Ker pa imamo mnogo manjvrednih ponarejanj, moramo biti pri nakupovanju previdni. Zahtevajte le izvirne zavitke z imenom Kathreiner. Zakaj vzeti ponarejeno blago, ako se dobi za isti denar pristno blago. Le previdnost varuje pred škodo in razočaranjem.

Listnica uredništva.

Dopis iz Trate nad Poljanami smo morali odložiti do prihodnjic.

če vsa Marijina družba za njim joka, to naj „Slovenec“ dopisun z Jesenic vzame na znanje.

Is saviške doline. Da bo drugo nedeljo zopet malo zabave v cerkvi, tedaj nekoliko v odgovor, kako je v Zelenikih. Komaj eno leto se nahaja župnik Valentin Martič v Zelenikih, zasluži že po vsaj pravici, da ga priporočamo prevzvišenemu knezoškofu, da mu čimprej mogoče podeli zaslužen plačilo, to je dekanstvo čast, ki si jo je pri nas zaslužil, ako že ne prej drugje. — Župnik Martič je izborni politik, ter se je izkazal kot tak posebno pri svojih cerkvenih govorih in osobito še zadnji čas, ko je spisal volilni imenik za občinske volitve. Ta imenik je bil tako pravično pisan, da je sedaj celo volilno postopanje razveljavljeno in da se je tudi vsled županovega nezakonitega postopanja odvzelo županu vsako nadaljnje vodstvo glede volilnih priprav ter je slavno c. kr. okrajno glavarstvo v Kranju na pritisk naprednih davkoplačevalcev imenovalo c. kr. komisarija, ki bo vodil nadaljnje posle glede občinskih volitev. Da ima občina pri tem mnogo stroškov, lahko vemo in da občina ni dolžna trpeti teh stroškov vsled nezakonitega županovega postopanja, tudi dobro vemo, zato hočemo, da bo to tudi izvedel oča Martink. Prijatelj in svetovalec očeta Martinka je župnik Marčič, pristav tiste stranke, katere glasilu „Domoljub“ piše od fakinaže in divjčine ter tako infamno blati napredne davkoplačevalce, kar bi bilo primerno kvečjemu za cigane, če bi se nahajali v naši občini. Na take umazane napade ne bomo odgovarjali, samo zapomnili si bomo in zapomni naj si tudi župnik Martič, ki priporoča iskreno „Domoljuba“ s prižnice. Odkod vse to, pa tudi vemo, pa ne smemo na glas povedati.

Is Breznice. Sklicujoč se na paragraf 19 tisk. zakona z dne 17. dec. 1862, drž. zak. št. 6 ex 1863 zahtevam z ozirom na dopis objavljen pod zaglavjem „Is Breznice“, v štev. 3 Vašega lista, da sprejmete v zakonitem roku na istem mestu in z istimi črkami nastopni stvarni popravek: 1. Ni res, da sta župnik in njegov kaplan sklicevala shode glede občinskih volitev; res pa je, da niti enega shoda v tej zadevi nista sklicala. 2. Ni res, da je šel župnik do ljubljanskega škofa ter ga prosil za spremstvo k deželni vladi; res pa je, kakor jasno prica izjava Simona Prešeren v „Slovencu“ št. 17, da župnik Tomaž Potočnik ni ne pisal, ne osebno šel k škofu ga nagovoriti, da bi šla k deželni vladi, in da je vse to popolnoma neresnična govorica. Breznica, dne 25. januarja 1910. Tomaž Potočnik, župnik. — Sedaj ima besedo naš dopisnik.

Is Stare Loke. Kmečki volilni odbor je razposlal naslednjo okrožnico: Kmetje volilci! Kadar so volitve, tedaj okrog nas kar mrgoli gg. župnikov in kaplanov. Prijazni so in ponižni, kmetu se prilizujejo. Tako je na Kranjskem že 50 let! In vedno jim kmetje izročamo celo moč; svojo usodo jim izročamo v roke. Vprašajmo se, kaj so za nas že storili! Ali ne gre s kmečkim stanom nazaj? Ali ni življenje vedno težje? Ali pa pri tem kmetu kdo pomaga? In če kdo med kmeti pravi, ali bi ne kazalo postaviti se na lastne noge, mesto se prodajati vedno gospodom, pa ga še napadejo in preganjajo, češ, poglejte grdega „brezverca in liberalca“. Tako je tudi z občinskimi volitvami, ki se bližajo v Stari Loki. Prijazni gospodje letajo od moža do moža in ga obdelujejo, naj kmet zopet enkrat položi svoje gospodarstvo v roke kaplanov. V občini se gre za najbolj važne gospodarske stvari. Ne gre se za vero, ampak za doklade, ceste, šole in druge podobne stvari, ki globoko segajo v žep, toda ne v žep gg. duhovnikov, ampak nas kmetov. Torej nam je bilo treba pametnega gospodarstva v občini. Le s tega stališča moramo soditi volitve. Kdo pa bo gospodaril najbolje? Ali ne tisti, ki sam čuti kmečke potrebe in ki ima samostojno mišljenje! Ali je dober gospodar kimavec, ki stori vse, kar mu ukaže kaplan in drugi? Može, ne gre se za kako stranko, ampak za to, da svoje najboljše može postavimo na čelo občinskemu gospodarstvu! Svoj čas je bila občina v rokah takih samostojnih kmetov, ki jim lažljivo pravijo „brezverci in liberalci“. Tedaj se je v treh letih storilo več kot prej petdeset let! Zgradil se je prepotrebni vodovod, gasilni dom v Stari Loki in v Žabnici, cesta v Moškrinj, šola v Žabnici, škarpa na Trati itd. in kdo je uredil občinske razmere, ki so bile do tedaj silno zanemarjene? Kdo je tudi preskrbel lepe dohodke občini iz kamenoloma v Veštru? Niso li bili ravno to tisti, može katere sedaj nazivljejo „brezverce, liberalce, nazadnjake“? Marljivo je tedanji občinski odbor delal na regulaciji Sore, in da bi dobili Godeščani in spodnje vasi toliko potreben most. Kdo je torej nazadnjak? Ali smo zato nazadnjaki, ker nismo snovali konsumov, kakor so jih klerikalci. Konsumi so vsi popokali, kaplani so šli, kmet je pa plačal! To je bilo zadružno delo teh gospodov, ki o kmečkem gospodarstvu nič ne razumejo, imeli pa bi radi odločilno besedo, v občinskem odboru pa take može, ki bodo plesali, kakor se bo iz farovža zapiskalo. Može! Ali ni to ponižujoče za kmeta, če ne zna sam v svojem gospodarstvu odločati? Zato proč z grdim sovraštvom, ki bi ga rada med nas zasejala duhovščina. Držimo vsi skupaj, in nihče nas ne premaga. V selški dolini in v

javorski občini so se kmetje že dvignili, in zmaga jim je gotova. Tudi drugod se gibljejo, zato pa le pogumno naprej v boj za čast kmečkemu stanu. Mnogo laži trosijo zdaj božji namestniki, da nahujskajo kmeta zoper kmeta, domačina zoper domačina, davkoplačevalca zoper davkoplačevalca! Pravijo, da imajo moč „navzgor“. Pred kratkim pa so napravili neki uradniki iz Gradca naši občini silno škodo radi mleka. Kje je tisti upliv navzgor, o katerem toliko govore, kje so poslanci, ki smo jim zaupali svojo usodo? Le tisti je spoštovan pred Bogom in pred ljudmi, ki drži nekaj nase, ki ni kimavec in spoštuje svoj stan ter si ne pusti od gospodov komandirati, koga naj voli v občinski odbor. Zato pa volimo v občinski zastop svoje najboljše može, dobre gospodarje, ki samostojno mislijo in delajo brez ozira na levo in desno! Ne strašite se njihovih laži in napadov, ampak vsi v boj za kmečki stan!

Ljubljana (Vodmat). — V občinski seji dne 18. januarja t. l. so občinski svetniki vendarle izprevideli, da zgradba le ene nove deške in ene dekliške šole vendar ne bo zadostovala. Obč. svetnik Novak je poudarjal, da se mora tudi za kolizejski okraj zgraditi nova šola. Stavil je tudi resolucijo, da župan to vprašanje proučava in o njem poroča. Tudi občinski svetnik Dimnik, ki je sam solnik, je izjavil mnenje, da bo nova deška šola na Prulah razbremenila le II. mestno deško, a I. ne. Istega mnenja smo bili tudi mi v nekem dopisu v „Gorenjcu“, ko smo razpravljali o potrebi šol v Ljubljani. Povdarjali smo, da Vodmat krvavo potrebuje svoje šole, da je razbremeniti strašno prenapolnjeno I. mesto na Ledinah. Mesto ene bi morale torej zgraditi 3 deške šole. O meščanskih, ki jih sploh ni, niti ne govorimo. Pred nedavnim časom je bil shod političnega društva za Vodmat. Zahtevali so razsvetljava in regulacijo ulic, kar je hvalevredno in potrebno, ali koristnejše bi bilo povzdigniti glas za vodmatsko šolo. Upamo, da se vendar napravijo nove potrebne šole v Ljubljani. Priporočamo pa sl. magistratu, da z gradajo kar najhitreje prične, da ne bo drugo leto zopet toliko nepotrebnih pritožb, da morajo slovenski otroci iti v neslovenske šole, ker so slovenske prenapolnjene. Z veseljem pa pozdravljamo vsi Ljubljančani sklep občinskega sveta, da se zgradi tretja slovenska gimnazija v Ljubljani, in sicer realna gimnazija, na kateri se grščina ne poučuje. To je prav. Ljubljanske gimnazije so tako prenapolnjene in maršsko, ki nima za grščino talenta in veselja, bo prišel lahko do izobrazbe. Kaj pa je z akcijo za utrkviziranje ljubljanske realke? Ali je vse zaspalo? Slovenska metropola brez — slovenske realke!!

Vodmatčan.

Naročajte in širite naš list!

V Kranju, dne 5. februarja 1910.

Obstrukcija v štajerskem deželnem zboru. Gradec, 2. februarja. Pri točki „Stavba cest in železnic“ so včeraj slovenski klerikalci nenadoma začeli obstruirati. V imenu socialnih demokratov je poslanec Resel podal izjavo, v kateri se pravi: „Mi smo v splošnem nasprotniki obstrukcije. Izjavljam pa, če bo ta obstrukcija imela uspeha, tedaj se nam pokaže pot, po kateri se v tej zbornici kaj doseže. Večina te zbornice je ponovno odklonila skromne zahteve od naše strani. Če se more torej res le z obstrukcijo računati na to, da se še najmanjše zahteve upoštevajo, tedaj uravnomo v bodoče tudi svoje ravnanje po tem.“

V štajerskem deželnem zboru je „Slovenski klub“ objavil sledečo resolucijo: „Slovenski klub se je na svoji seji dne 2. svedčana še enkrat temeljito posvetoval o položaju v štajerskem deželnem zboru. Konstatiral je, da neprenehoma narašča nestrupnost nemške večine. Na dnevnem redu je zopet, da se narodni predlogi Slovencev ne pripuščajo v odseke. Tudi na posvetovanje odsekov pripušteni gospodarski predlogi Slovencev, kakor železniška vprašanja, ne najdejo v odsekih nobenega ozira. Zmerjajo se slovenska delegacija in slovenski volilci od večine, ne da bi se to grajalo. Deželni glavar se dosledno brani, pripustiti slovenskega namestnika le za trenotek k vodstvu poslov. Uvaževaje to sovražno držanje večine, se ne more Slovenski klub iznebiti prepričanja, da bo večina po rešitvi proračuna dala tudi že naznanjenim naskokom na polju šolstva in občinske avtonomije zakonite oblike. Zato je Slovenski klub danes soglasno sklenil, poslušati se za varstvo sedanjega narodnega položaja in za obrambo od nemško-nacionalnih naskokov vseh po poslovniku dovoljenih sredstev najostreje opozicije in pričakuje od vlade vsaj toliko varstva za ohranitev dejstvenega posestnega stanja, kolikor ga uživa nemška manjšina na Češkem.

Radi obstrukcije v štajerskem deželnem zboru je imel namestnik grof Clary v torek večer konferenco s slovenskimi poslanci, ki je trajala malome do polnoči. Slovenci so izjavili, da so pripravljene v nekaterih točkah popustiti ako to stori tudi nemška večina. Deželni zbor se je odgodil do sobote. Ako se tudi v soboto razbijejo pogajanja za sporazumljenje, bo v ponedeljek zasedanje deželnega zbora zaključeno.

Zaradi jugoslovanskega ministra so bili zaupni pogovori med jugoslovanskimi in nemško-nacionalnimi poslanci. Uspeh je baje to, da bo

imenovan neki višji hrvatski uradnik za ministra in bo imel nalego, skrbeti za interese Dalmacije.

Baron Rauch je bil v sredo na avdienci pri cesarju in mu je podal svojo demisijo, ki jo je vladar sprejel. Njegovega banovanja je torej konec. Razven frankovcev ne bo na Hrvatskem nihče plakal za njim. Toda kar mu sledi, ni veliko boljše. Novi ban je dr. Nikola pl. Tomašić, ki je znan kot nekdanji Khuenovski poslanec in poznejši „hrvatski“ minister. Podban mu bo dr. Šumanović, ki je bil tudi že pod Khuenom od delni predstojnik in je znal imenitno izvrševati voljo svojega gospodarja. Hrvatski minister pa ima postati grof Teodor Pejačević ki je bil pod Khuenom veliki župan in velik madžaron v Slavoniji, potem kot Khuenov naslednik na banskem stolu tudi pristen madžaron, pa je postal prijatelj koalicijske, ko je ta dobila večino. Banske čast je odložil prav tisti hip, ko je bilo najbolj potrebno, da bi bil na banskem mestu neupogljiv značaj in zaupnik večine. Od druge strahu se zatruje, da ima dobiti listino hrvatskega ministra veliki župan Hideghety, eden najhujših zatiralcev vsakega svobodnejšega gibanja in zlasti zagrižen sovražnik socialne demokracije.

Na Ogrskem se snuje nova vladna stranka, ki ne obeta nič dobrega. Grof Tisza, znani reakcionar, ki je obljubil Khuenu toplo podporo, je imel dolgo konferenco z grofom Andrašijem in mu je naznanil, da hoče sedaj aktivno podpirati Khuenovo stremljenje. Izdelati se ima nov program, ki bi določal politiko za več let. Med „Ustavno stranko“ in vlado so sicer neka nasprotja, toda poučeni ljudje zatrujejo, da se bo vse poravnalo. Pred očmi je treba imeti, da sta grofa Tisza in Andraši najstrupenejša sovražnika enake volilne pravice in če se Khuen veže z njima, tedaj ni od njega ničesar pričakovati v demokratičnem smislu. Seveda je tedaj tudi veliko vprašanje, kako misli brez demokratičnega programa premagati Kosutovce in Justhovce.

Obstrukcija v češkem deželnem zboru. Praga, 4. februarja. Včerašnja seja je bila mirna, izvzemši kravalček, ki so ga uprizorili češki radikalci radi načrtov o narodnem vprašanju. Danes so pa Nemci vložili 40 nujnih predlogov, ker se dnevni red ni določil tako, kakor oni zahtevajo. Namestnik grof Coudenhove izkuša posredovati med Čehi in Nemci.

Vojno sodišče v Tuzli (v Bosni) je obsodilo Milana Janičevića iz Bjeline na 7 let težke ječe, Rajka Mirkovića iz Brodca na 6 let, Sevo Tešanovića iz Medjave, Ljubo Babića iz Popova, Stanka Milanovića in Jovo Tomića vsakega na 5 let težke ječe. Preiskava in obravnava proti imenovanim obtožencem se je vršila popolnoma tajno, da nihče ne ve, zakaj so bili obsojeni. Med srbskim življenjem v Bosni in Hercegovini vlada radi te obsodbe velikanska razburjenost. Govori se, da so bili imenovani Srbi obsojeni, ker so jih vohuni ovadili, da so za časa vojne napetosti med Srbijo in Avstrijo sodelovali pri srbskih vstaskih četah, ki so jih formirali v Srbiji.

Grška kriza se približuje nevarnosti. Vojaška liga zahteva z vso trmo, da se ima sklicati narodna skupščina, t. j. izvenreden parlament, ki ima tudi pravico, odstaviti kralja in dinastijo. Kralj je baje privolil, da se skliče narodna skupščina. To vprašanje je zelo kotljivo, ker bi tudi v krečanski zadevi narodna skupščina lahko kaj sklenila, kar bi do skrajnosti poostroilo konflikt s Turčijo. Vojaška liga je z večino glasov sklenila, da naj se Dragumis imenuje za ministrskega predsednika. Dragumis je baje izjavil, da prevzame vladu le s tem pogojem, da se definitivno razpusti vojaška liga.

V nekaterih turških krogih se govori, da so Bolgarska, Grška in Srbija sklenile zvezo, ki je naperjena proti Turčiji. Imenovane države namenjajo baje skupno ob določenem času napasti Turčijo ter pregnati Turke iz Evrope. — Trezni krogi sodijo, da so te vesti izmišljene ali pa porojene iz pretiranega strahu.

Balkanske homatije. A tene, 4. februarja. V vladnih krogih se izraža veliko začudenje radi strahu, ki se javlja po Evropi sprito sklicanja narodne skupščine. Zatruje se, da zasleduje nova grška vlada zmerno in trezno politiko in da ima vseskozi miroljubne namene. Pravi se, da ni v vprašanju delegacije krečanskih zastopnikov v grško narodno skupščino nič nevarnega. — Poznejša vest pravi, da je grški ministrski svet sklenil, pripustiti krečanske zastopnike v narodno skupščino, če bodo izvoljeni. Kakor znano, smatra Turčija to za neizogiben povod vojne. Narodna skupščina se snide baje šele decembra.

Solun, 4. februarja. Predvčeranjem so bile poklicane rezerve letnikov 1904 do 1906, skupaj do 40 000 mož pod orožje.

Sofija, 2. februarja. Bolgarska brzojavna korespondenca ima sledečo izjavo: Od raznih inostranskih listov objavljene vesti o narodni napetosti razmer med Turčijo in Bolgarijo in o pospeševanju vojnih priprav so izmišljene in tendenciozne. Razmere med Bolgarijo in Turčijo so dobre in trgovinska pogodba, ki se v kratkem sklene, učvrsti te razmere v korist obema deželama. Bolgarija je dosledna v svoji politiki, ki je utemeljena na vzajemno prijateljstvo Turčije in Bolgarije.

Iz Rabilja na Koroškem poročajo, da dela zaradi izkopanja trupel ponesrečenih silno slabo napredujejo, ker podzemeljske vode vedno ponovno napolnjujejo kotlino. Govori se celo, da se bo prizadevanje, rešiti trupla ponesrečenec, morale opustiti, ker preteži nevarnost novih podsipanj. Vedno huje obtožbe se pa slišijo zoper Henckel-Donnersmarkovo jamsko družbo, ki se ji naravnost očita ropanje pri kopanju rude.

Ciankali za moške. Zadeva ciankalijevih pošiljatev, ki so jih v pisemih dobili razni častniki generalnega štaba, je še vedno nejasna, kakor je bila. Nadporočnik Hofrichter je še vedno osamljen v zaporu, ločen od sveta, ne ve, da mu je umrl svak, ki je bil do zadnjega diha prepričan o njegovi nedolžnosti, ne ve, da je njegova žena povila sinčka, ne ve, kaj se godi po svetu, ne ve, kakšen je pravzaprav položaj njegove zadeve. Pač pa se je te dni zgodilo nekaj, kar bi oblast na vsak način morala pojasniti. Poroča se to: «V Kanalu pri Gorici se je v petek ustrelil nadporočnik 7. lovškega bataljona Moric Schmidt, ki je bil bolan na živcih. Imel je dobiti vabilo k sodišču v zadevi znanih strupenih pisem, toda ustrelil se je, preden je dobil vabilo. Zveze med samomorom in vabilom se ne da konstatirati.» Ta vest je, kakor se vidi, precej skrivnostna. S tem, da se ne da konstatirati nobena zveza med njegovim samomorom in vabilom k sodišču, ni nič povedano. Čuden vtisk dela to, da se je že v soboto na Dunaju govorilo, da se je v Trstu ustrelil neki častnik, ki ima zveze s ciankalijevo afero. Oblast na Dunaju je kratkoma tajila to vest. Od Trsta do Kanala pa ni tako daleč, da se ne bi človek, ki je poučen o dogodku, takoj spomnil, da je pomota le v mestu. Zakaj torej tajenje? Javnost ne pozna razloga Schmidtovega samomora, a če ga ne izve, se ne bo čutili, ako bo sklepala po svojih mislecih. S samim zatajevanjem se ne opravi nič.

Rudarska nesreča v Ameriki. Iz Primera v Colorado se je vija, da so v rudniku družba Colorado Fuel and Iron Company eksplodirali plini in je osem rudarjev ubitih, več kakor sto pa zasutih. Do drugega jutra so potegnili petnajst mrličev iz jame, pozneje pa še devetinsedemdeset. Večinoma so jih dobili zadušene v rovu, kamor so bili zbežali pred eksplozijo. Ko se je zgodila nesreča, je bilo v jami 149 rudarjev, večinoma Slovakov in Ogrov.

Angleške volitve. Liberalci so pridobili mandat v Wicku na Škotskem. Dva O' Briena pristata sta na Irskem izvoljena proti Redmondovim kandidatom. Vsega skupaj so doslej izvoljeni: 271 konservativcev, 273 liberalcev, 41 članov delavske stranke, 82 Ircev (med njimi 11 O' Brienovih pristavev.)

V premogokopih ponesrečen. Po poročilu c. in kr. konzularnega urada v Montrealu z dne 19. novembra l. l. se je ponesrečil neki Mihael Gustav, oženjen, oče enega otroka, domoven v «Lakvicah» pri eksploziji, ki se je zgodila dne 6. oktobra 1909 v premogokopih «Welland Colliery Company» v Nanaimo pri Ladysmith, Britiska Kolumbija. Konzularni urad je pripravljen storiti vse korake, da dobe sorodniki ponesrečenega odškodnino. Politična oblastva so dobila od deželne vlade na podlagi razpisa c. kr. ministarstva za notranje stvari ukaz, da osobito v krajih, ki imajo podobno ime, kakor ga navede konzularni urad, uvedejo vsa potrebna poizvedovanja, da se dožene identiteta ponesrečenega.

Zadnji janičarji. Svoj čas v dobi turskih vojen so bili janičarji, poturčeni Slovani, strah in trepet vseh sovražnikov. Leta 1826 je dal Sultan II. pomoriti vse janičarje, ker so se bili uprli. Bilo jih je 50.000. Dvajset janičarjev, ki so imeli službo

v Saj Odizaku, je bilo preprtih v tem mesarskem klanju in ko je Mohamed zanje izvedel, jih je pomilostil, daroval jim celo okolice njihove vojašnice, določil jih za redarje v Eyubu in ukrenil, da se število janičarjev ne sme nikdar zvišati nad 20. Ti janičarji si izvolijo svojega poveljnika iz svoje srede za eno leto, v katerem dobiva 20.000 mark. Potem gre s polno plačo v pokoj. Ker postane vsak janičar enkrat poveljnik, je janičarska služba zelo priljubljena, dasi vlada v njih vrstah najstrožja disciplina, dasi je s to službo združeno vsakovrstno pomazikanje. Janičarji žive kakor vojaški menihi, toda kot poveljniki v pokoji si privoščijo udečno življenje.

Ruska syoboda. Herzik, znani peterburški založnik Tolstojevih del, je bil obojen na poldrugo leto trdnjave, ker je založil «Cerkov in država», delo, katero je «bogokletno» po mnenju državnega pravdnika.

Župnik Jemeršič na Hrvaškem je danes Rauchova metla, zagrizen frankovec in klerikalec. Ta mož je na novega leta dan v pridigi izrekel svojim ovčicam sledeče «krščanska» voščila: Vi niste ljudje, vi niste kristjani, niste vredni, da vas greje solnce božje. Daj bog, da bi izbruhnila vojaka in da bi vsi vi poginili, daj bog, da bi se pojavila kuga in vas pomorila, daj bog, da bi nastala lakota in da bi vi vsi od gladi poginili! To vse zato, ker ga verne ovčice nočejo v politiki slušati.

Charles D. Williams, škof misiganske episkopalne škofije, Karl E. Schmidt in Konrad Pfeiffer so prosili policijskega komisarja Croula v Detroit, Mich., naj se prekliče prepoved, ki zabranjuje govoriti nauki anarhistki Emi Goldman na javnem shodu. Izrekli so, da se stori ta korak v interesu do svobode govora. To je seveda v Ameriki.

Neomestojna republika. Med Avstrijo in Italijo leži mala republika, ki je skoraj popolnoma pozabljena od sveta. To je mala, plodna dolina Bestina, ki deli Monti Tombra in Caplone, ter se nahaja na granici. Ta dolinica čini v resnici malo državico, katero sicer niso sosedne velevlasti priznale, a tudi na oficijelnih zemljevidih obeh držav ni označena.

KINEMATOGRAF!

Vsako soboto nov spored.

Od 5. do 12. februarja:

Raztop teles.

Drastično smešni prizor.

Mali piskarji ob italijanski meji.

(Velikansko nedosežno dramatično dejanje v brezhibni barvni izpeljavi.) Zanimivo in gniljivo dejanje v 6 delih in 20 slikah, vse v barvah. Posneto po človeškem življenju.

Večni roman.

300 metrov dolgi umetniški film. Predstavljalci so umetniki iz francoskega gledališča «Comedie Francaise». — Prizori nam slikajo ljubavno dogodbo prejšnjega stoletja, ki se v človeškem življenju vedno ponavlja.

Branitelj živali.

(Jako smešno.)

Vzlet zrakoplova.

(Slika je posneta po naravi.)

Vse natančneje povedo dnevni lepaki.

Zahvala.

Podpisano gasilno društvo izreka tem potom najsrčnejšo zahvalo vsem onim, ki so tako blagodušno prispevali z darovi k srečolovu v prid zidave novega gasilnega doma. Posebej pa se zahvaljuje še g. dež. predsedniku baronu Schwarzu, zadružni pivovarni v Lesenah ter čislanim tvečkam Fr. Dolenz, Ig. Fock, P. Majdič in Ferd. Sajovic.

Rateče na Gorenjskem, dne 27. januarja 1910.

Za Prostovoljno gasilno društvo:

Jan. Zupančič
tč. tajnik.

And. Kerštaja
tč. načelnik.

Izjava.

Podpisani izjavljam, da sem dne 19. decembra 1909, vozeč pošto iz Železnikov v Škofjo Loko, pasantom žaljivo govoril o Matiju Zumerju, kovaškem mojstru v Železnikih in njegovi kovaški obrti.

Vsled tega obžalujem vse one trditve po lastnem prepričanju, katere imenujem neresnične.

Matevž Bertonec.

Loterijska srečka dne 30. januarja t. l.

Gradec 33 50 59 85 80

Lepa hišna oprava

in druge reči se prodajo po niski ceni
v Kranju 163 (I. nadstropje).

Čez

ga ni!

Po njem ti jed diši,
Želodec ne boleha
In glava ne boli!

Zahtevajte izrečno „FLORIAN“!

Zavračajte ponaredbe!

Ljudska kakovost

liter K 240.

Kabinetna kakovost

„ 480.

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

**Dobra
poceni
zdrava**

mora biti resnična kava za družino.
To je pa Kathreiner Kneippova
sladna kava, toda le tedaj, kadar
je gospodinja previdna in pri nakupu
izrečno poudarja ime Kathreiner in
vzame le izvirne zavitke s tem imenom
in s sliko župnika Kneippa kot
varstveno znamko.

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanec žalostno vest, da je naš nepozabni soprog, oziroma oči, sin, brat, svak in stric, gospod

Albin Rant

trgovca

danes, dne 29. prosinca 1910 ob pol 3. uri popoldne, po dolgi in mučni bolezni, prejemši svetotajstva za umirajoče, v 46. letu svoje starosti, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika bode v ponedeljek, dne 31. prosinca ob pol 5. uri popoldne iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v tukajšnji župni cerkvi.

KRANJ, dne 29. prosinca 1910.

Žalujoči ostali.

Zahvala.

Za ljubeznive dokaze iskrenega sočutja povodom bolezni in smrti našega preljubega soproga, oziroma očima, sina, brata, svaka in strica, gospoda

Albina Ranta

trgovca

izrekamo tem potom svojo najiskrenejšo zahvalo. Posebno pa se še zahvaljujemo za obilo spremstvo pokojnika k večnemu počitku in za prekrasne darovane vence.

Bodi izrečena vsem skupaj najpriskrčnejša zahvala!

KRANJ, dne 5. februarja 1910.

Žalujoči ostali.

Frano Omerca v Kranju prodaja
dobre in po ceni železne in spe-
cializirane blago, vlitte kotie Maria
Zell, orodje za obrt, gospodinjstvo
in kmetijstvo, sveže seme, trav-
nato, detelje, lucerne, in do-
mače.

V najem ali na račun dam
za več let

GOSTILNO

z vso opravo za nizko ceno.
Posebno pripravna za

PEKA

ker v celih okolici eno uro
daleč ni nobene pekarije.
Pri hiši je žganjetoč, lepa
prodajalniška oprava, hlev,
ledenica, vrt, vodovod l. t. d.
Gostilna je v hiši že 30 let.
Stroškov za ledenico ni, ker
jo napolni lastnik. Založni
kapital čisto nizek, par sto
kron. Ponudbe pod:

F. KURALT, VELEPOSESTVO
ŠENČUR pri Kranju.

Mastin

doktorja pl. Trnkóczyja krmilno varstveno sred-
stvo se dobiva pristno pri trgovcih le pod
imenom **Mastin**. Previdni kmetovalec ga pri-
meša krmi vsaki domači živali. Najvišje medalje
na razstavah in tisoči zahvalnih pisem pričajo
o velikih uspehih, ki se dosežejo z mastinom.

Tovarniška zaloga: 26 12-24
Lekarnar Trnkóczy, Ljubljana.

Po zelo nizki ceni se prodaja
dobro ohranjeni

„Cyclostyl-aparat“

za pomnožitev dopisov, cenikov l. t. d.
Kje? pove upravništvo „Gorenjca“.

Proda se

Cofišče in hiša

št. 84 v Kranju.

Več se poizve pri lastniku L. Cofu v Kranju.

Na debelo in drobno!

Šolske potrebščine

vseh vrst priporoča po najnižjih cenah galan-
terijska in modna trgovina

Anton Adamič

galanterijska in
modna trgovina

KRANJ :: Glavni trg.

Posebno ugodne cene
za dijake!

Klobuke, čepice, srajce, kravate, ovrat-
nike, zapestnice, naramnice, nogavice,
žepne robce, glavnike, denarnice, mila in
drugo toaletno blago, krtače, torbice l. t. d.

Telovadni čevlji v veliki izbiri!

:: Cene znatno nizke! ::
Postrežba točna in solidna!

Na debelo in drobno!

Učenca

s popolno oskrbo sprejme takoj

Ivan Levičnik

urar v Kranju.

Po ceni se prodaja

Brockhausov leksikon

(zadnja izdaja)

in železno blagajno št. 1.

Več se izve pri Lovru Rebelju v Kranju.

Pozor.

Pozor.

50.000 parov čevljev.

4 para čevljev samo K 8.—

Ker je več tvornic ustavilo delo, sem dobil naročilo, da
spravim večjo množino pod tvorniško ceno v denar. Dobavim
vsakomur 2 para moških in 2 para ženskih čevljev na tra-
kove: rjave ali črne, galoširane s kopicami in z močno nabi-
timi podplati, elegantni in po najnovejši fasoni. Velikost po
številki. Skupaj 4 pari K 8.—. Razpošilja se po povzetju.
Razpošiljalnica čevljev:

P. Lust, Krakov št. 24/8.

Zamena dovoljena, ali denar nazaj.

34 6-3

Harmonike, citre, gramofoni,
gosli, igle, plošče vsake vrste
po 3 do 6 kron

vse to se pri meni dobi. — Popravlja gramofonov in har-
monik hitro in po ceni.

Se priporočam

36 3-2

Paul Bizjak

Kranj št. 102.

5 kg žgane kave

franko na vsako postajo

41 10-1 za kilogram

Brasil-mešanice, jako dobre K 3.—
Zajutrek-Melange, fini okus 3.40
Central, nežne, fine 3.60
Karlsbader-Melange, močne, fin aroma . . . 4.—
Dunajske Arabia-Spezialitete, jako priljub-
ljene mešanice 4.40

razpošilja po povzetju

„Arabia“, Import kave in čaja

Dunaj III/2, Untere Viaduktgasse Nr. 35.

Kavarne, restavrant, inštituti, zavodi dobe prednostno ponudbo.

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

126-4

Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje)
nad **212.500 kron.**

Koncem leta 1908: Stanje hranilnih
vlog 4.822.000 kron, posojil na
zemljišča 2.890.000 kron ter po-
sojil občinam 413.600 kron.

Ta najstarejši denarni zavod v
Kranju uraduje na rotovžu vsak
delavnik od 8. do 12. ure dopoldne,
ob smanjih in trdnih dneh pa tudi
od 2. do 4. ure popoldne.

4%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle vložne obresti
pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne
da bi bilo treba vlagateljem se zglasati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega
zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem
in z vso svojo davčno močjo. — Da so hranilne vloge res
varne, priča zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča
denar mladoletnih otrok in varovancev.

Hranilnica posoja na zemljišča po 5% na leto in na amortizacijo v 36 letih, tako da na
primer dolžnik v teku 36 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako
plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Našim rodbinam priporočamo
Kolinsko cikorijo.

Samo
MINLOS^{OV} PRALNI PRAŠEK

KAKOR EN MOŽ SE GA DRŽE MILIONI.

Je oni, o katerem pravi znani in odlični kemik milne industrije, gospod dr. K. DEITE v Berlinu, da ima veliko pralno moč,

večjo nego milo ali milo in soda ne da bi kvaril perilo. 32 14-2

Minlos^{OV} pralni prašek je torej najboljši

kar se more rabiti za pranje perila, varuje v največji meri perilo, je poceni in daje

bližječo beloto ter je popolnoma brez duha.

Zavišek 1/2 kg stane samo 30 vin.

Dobiva se v trgovinah z drogerijami, kolonijalnimi blagom in milom.

Na debelo!

L. Minlos, Dunaj, I. Mülkerbastei 3.

Zlate svetlinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najboljše kosmetično
zobočistilno
sredstvo

Seydlin
Izdelovatelj
D. Seydl
Ljubljana, Spital.-Stritar ul. 7

42 52-2
dobi se
v
lekarni
Štefanič

Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 49 52-1

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Glinaste peči 188 52-34

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežno in cene priporoča

Avgust Dreise

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Električna gonilna sila.

Tovarna oljnatih barv, lak in firnež

Brata Eberl

črkoslikarja, lakirarja, stavbena in pohištvena pleskarja

Ljubljana Miklošičeve ulice 6, nasproti hot. „Union“

Ustanovljeno 1842. Telefon 154.

52-22

Josip Pogačnik v Radovljici

krojaški mojster

Odlikovan 1909 na razstavah v Londonu in v Parizu s prvimi darili: častno diplomo, velikim zlatim častnim križcem in veliko zlato kolajno.

priporoča cenjenemu občinstvu

svojo delavnico v izdelovanje vseh vrst oblek za gospode, uradniških uniform, salonskih, turistovskih in loyskih oblek ter ogrinjal.

Vedno bogata zaloga angleškega, francoskega in brnskega sukna. — Naročila se izvršujejo po najnovejšem kroju točno in ceno ter se sprejemajo popravila.

Specijalizat v izdelovanju frakov in salonskih suknj.

Zajamčena je vestna izvršitev naročenega dela natančno po meri in izbranem kroju ter po želji naročnika. — Kdor si želi nabaviti elegantne, fine, obenem trpežne in vsem zahtevam ustrezajoče obleke, naroči si jih naj pri tej tvrdki in postal bo stalen naročnik. 86 52-48

Vina

štajerska, dolenjska, goriška, vipavska, istrijanska, dalmatinska, jamčeno pristna

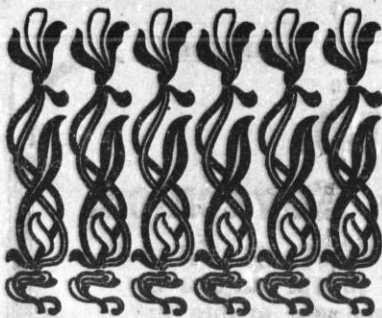
ponuja po skrajno nizkih cenah

zadruga

282 52-10

Agro-Merkur

r. z. z o. z. v Ljubljani.

209 52-24

Največja trgovina na Gorenjskem.

Rudolf Rus

urar v Kranju

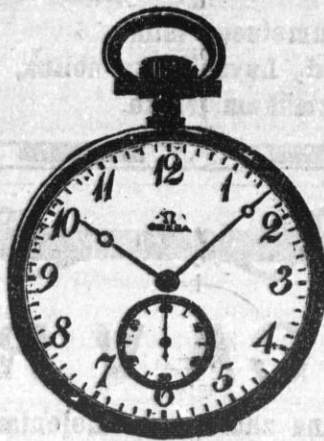
Niki Roskopf ure od 4 K naprej.

" Cilinder " " 5 " "

Srebrne " " 9 " "

" Anker " " 12 " "

Ustanovljeno leta 1885.

Martinova cesta 20

Postajališče električne cestne

R. Lang

Martinova cesta 20

železnice pri šentpeterski cerkvi. 126-28

LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov.

Bogata zaloga pohištva vsake vrste v vseh cenah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vilo. Špejaljaliteta: Gostilniški stoli.

Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozički po vsaki ceni.

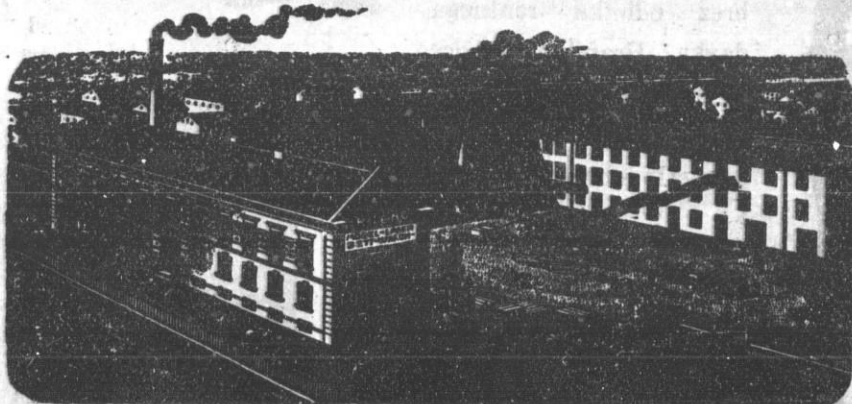
Modreol iz žilnatga omrežja, afričanske trave ali žimo, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalno sobo od 180 gl. napraj. Divan z okraški.

Oprave za jedilno sobo, salone, pred-sobe, celo garnituro.

Za sobo: postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, obo-žalniki, miza, sten-sko ogledalo.

Specijaliteta v no-vestnih balah. Ve-liki prostori, pri-tilni in v l. nad-atropju. Čudovito poceni za hotele, vilo in za letovišča 52 gl.

Ne zabite Ciril-Methodove družbe!

Trgovsko-obrtna banka v Ljubljani

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Uradni prostori: Šelenburgeva ulica
(pri „Maliču“).

Vplačani deleži K 101.880.

Sprejema vloge na knjižice ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga po $4\frac{1}{2}\%$; rentni davek plača zadruga sama.

Sprejema vloge na tekoči račun; na zahtevo dobi stranka čekovno knjižico.

Daje posojila na najrazličnejše načine.

Ravnostam

Menjalnice: Zamenja tuj denar, prodaja vsakovrstne vrednostne papirje, srečke i. t. d. Nakazila v Ameriko. Eskomptira trgovske menice.

Preskrbuje vnovčenje menice, nakaznic, dokumentov i. t. d. na vsa tu- in inozemska tržišča.

Izdaja izkaznice. 10 12-4

Vsa pojasnila se dobe bodisi ustmeno ali pismeno v zadrugi pisarni.

Uradne ure vsak dan dopoldne od 9. do 12. ter popoldne od 3. do 5.

Zobozdravniški atelje Zobotehniški :: dr. Edvard Globočnik

v Kranju 220 52-22

je slavnemu občinstvu na razpolago

**vsaki dan in
tudi v nedeljo.**

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškova ulica št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejevalne mreže, večna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike i. t. d.

Specijaliteta: 76 52-47

valjični zastori (Rollbalken).

Dendrin

za uničenje boleznih in škodljivcev na sadnem drevju.

Obnesel se je posebno proti zajetji škodi.

Prospekti gratis. 294 8-7

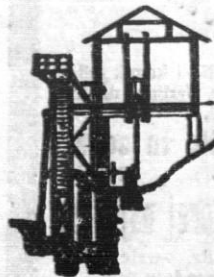
Zavoj za poskušnjo brutto 5 kg franko 4 K.

Tovarna karbolinoja R. Avenarius
Amstetten, Nižje Avstrijsko.

Zaloga pri Fr. Delenz, Kranj.

G. Tönnies

v Ljubljani 52-40
89

govarna za stroje, železo in kovinolitarna priporoča kot posebno žago in vse stroje za obdelovanje lesa. Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vrtilom. Motorje za belcin in surovo olje, najcenejša gonilna sila.

Priložnostni nakup.

Umetni mlin. • • Žaga. • • Kovačnica.

Mlin je sezidan po najnovejšem sistemu, jako dobro opravljen, brez konkurence in ima dela v izobilju. Žaga je opravičena s cirkularnimi in drugimi žagami. Kovačnica ima vse orodje in stroje. Zraven spadajo tudi travniki, njive in vrtevi.

Proda se jako vredno radi rodbinskih razmer.

Vpraša naj se pri 251 20-16

Josipu Kremser, posestniku umetnega mlina,
Lavamünd, Lavantinska dolina,

Koroško. — Dopise se prosi v nemškem jeziku.

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poročtvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 $\frac{1}{2}$ %

Rezervna zaklada
iznosa:

K 92.000

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po $5\frac{1}{2}\%$ ali z 1% amortizacijo, na menice pa po 6% . Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Denarni promet
v letu 1908:

K 5.000.000

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Uraduje se v centrali in v podružnici

vsak dan
od 8.—12. ure dopoldne in od

2.—6. ure pop. izvenredni nedelje in praznike.

Poštno-branilnični račun centrale št. 45.867.

Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

